

Anamarija Pavičić*
Mr. sc. Marin Bonačić**

SKRAĆENI POSTUPAK PREMA NOVOM ZAKONU O KAZNENOM POSTUPKU

U radu se razmatra uređenje skraćenog postupka prema Zakonu o kaznenom postupku iz 2008. godine, čije su odredbe o skraćenom postupku stupile na snagu 1. rujna 2011. Novi ZKP donosi veliko proširenje primjene odredbi o skraćenom postupku s kaznenih djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina na kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do dvanaest godina. U prvom dijelu razmotrena je struktura skraćenog postupka prema novom ZKP-u, a nakon toga razmatraju se najznačajnije novine i sporna pitanja. S obzirom na njegovu važnost, način na koji je uređen, posebnim odredbama uz supsidijarnu primjenu odredbi redovitog postupka, pri čemu često odredbe skraćenog postupka upućuju na daljnju primjenu odredbi redovitog postupka, nije se pokazao zadovoljavajućim u pogledu preglednosti i jasnoće. Osim toga, pri uređenju skraćenog postupka nije se vodilo računa o prirodi i težini kaznenih djela za koja bi se trebao primjenjivati. U radu su izloženi i određeni nedostaci uočeni u dosadašnjoj praksi primjene odredbi novog ZKP-a o skraćenom postupku i dani prijedlozi de lege ferenda.

1. UVOD

U ovom radu razmatrat će se uređenje skraćenog postupka prema Zakonu o kaznenom postupku iz 2008. godine (dalje ZKP).¹ Iako je Zakon proglašen 18. prosinca 2008., predviđeno je njegovo stupnjevito stupanje na snagu te su njegove odredbe o skraćenom postupku stupile na snagu tek 1. rujna 2011. (čl.

---

* Anamarija Pavičić, sutkinja Općinskog kaznenog suda u Zagrebu

** Mr. sc. Marin Bonačić, asistent na Katedri za kazneno procesno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

¹ Zakon o kaznenom postupku od 18. XII. 2008. (Narodne novine, br. 152/08), izmijenjen i dopunjen Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku od 30. VI. 2009. (Narodne novine, br. 76/09) te izmijenjen i dopunjen Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku od 1. VII. 2011. (Narodne novine, br. 80/11). Pročišćeni tekst Zakona objavljen je u Narodnim novinama, br. 121/11.

575. ZKP-a).² S obzirom na to, može se govoriti o novom uređenju skraćenog kaznenog postupka, koje se razlikuje od starog uređenja prema Zakonu o kaznenom postupku iz 1997. godine (dalje ZKP/97).³

U novom ZKP-u odredbe o skraćenom postupku imaju puno veću važnost nego prije. Naime, njegove odredbe u pravilu se primjenjuju za kaznena djela za koja je, kao glavna kazna, propisana novčana kazna ili kazna zatvora do dvanaest godina,⁴ dok su se prema ZKP/97 primjenjivale za kaznena djela za koja je bila propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina.⁵ Važnost skraćenog postupka, kao najzastupljenijeg oblika postupka u praksi, prepoznao je i zakonodavac u Prijedlogu Zakona o kaznenom postupku, navodeći njegovu važnost za trajanje, djelotvornost i učinkovitost odnosno funkcioniranje (cjelokupnog) sustava kaznenog pravosuđa, ali i za prava i slobode građana.⁶ Njegova važnost istaknuta je i u Načelima za izradu Zakona o kaznenom postupku, gdje je reforma skraćenog postupka s ciljem njegova daljnjeg ubrzanja navedena kao sredstvo za ostvarenje jednog od triju ključnih ciljeva reforme kaznenog postupka, njegovo ubrzanje.⁷ Uz uvođenje novih oblika ubrzanog postupanja, kao ključni ciljevi istaknuti su i reforma prethodnog postupka i poboljšanje procesnih pravila.⁸ Ti ciljevi mogu poslužiti i kao kriterij za ocjenu pravila skraćenog postupka. Kao svrha reforme navedeno je donošenje “novog sustava pravila kaznenog postupka koji mora jamčiti zaštitu ljudskih prava, pouzdano utvrđivanje istine, u brzom, što jednostavnijem i ekonomičnijem postupanju koje će voditi računa o prirodi i težini kaznenog djela, osobi okrivljenika i žrtve te potrebi zaštite društva od kaznenih djela.”⁹ Prema Prijedlogu ZKP-a, osim proširenjem područja u kojem

---

² Prilikom navođenja odredbi ZKP-a, u nastavku će se navoditi samo oznake članaka. O stupnjevitom stupanju na snagu Zakona v. Krapac, Davor i suradnici, *Kazneno procesno pravo*. Prva knjiga: Institucije, Zagreb, 2010., str. 65 i 66.

³ Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 110/97, 27/98, 58/99, 112/99, 58/02, 143/02, 62/03, 178/04 i 115/06), čije su odredbe o skraćenom postupku prestale važiti 31. kolovoza 2011.

⁴ Čl. 520. i čl. 19.a st. 1.

⁵ Čl. 430. ZKP/97.

⁶ Ministarstvo pravosuđa, Prijedlog Zakona o kaznenom postupku, Zagreb, lipanj 2008., str. 229 (dalje: Prijedlog Zakona o kaznenom postupku), dostupno na: http://www.google.hr/url?sa=t&rc=1&url=http%3A%2F%2Fwww.vlada.hr%2Fhr%2Fcontent%2Fdownload%2F54152%2F757260%2Ffile%2F27_01.pdf&ei=DXexToKUCbL44QTg7Om8AQ&usq=AFQjCNENvhRcqw2x79GDqJDUMtFjHlqM2g (na dan 2.11. 2011.).

⁷ Vlada RH prihvatila je Načela kao osnovu za izradu novog ZKP-a, a to je potvrdio i Sabor 9. ožujka 2007. Načela su objavljena u: Pavičić, Berislav i suradnici, *Kazneno postupovno pravo*, Rijeka, 2010., str. 482-495.

⁸ *Ibid.*, str. 483 i 484.

⁹ *Ibid.*, str. 484.

se postupa po pravilima skraćenog postupka, ubrzanje se nastojalo postići i širim omogućavanjem državnom odvjetniku da odlučuje po načelu svrhovitosti, širom primjenom kaznenog naloga i novim ustanovama i uvjetima za okončanje postupka prije (i izvan) rasprave.¹⁰ Svi ti mehanizmi primjenjuju se u skraćenom postupku, što pokazuje njegovu važnost u novom ZKP-u.

U prvom dijelu razmotrit će se struktura skraćenog postupka prema novom ZKP-u, koji su njegovi oblici i kako je unutar njega uređeno postupanje po načelu svrhovitosti i izdavanje kaznenog naloga. Pritom će se razmatrati i vodi li ona računa o prirodi i težini kaznenih djela za koja bi se on trebao primjenjivati (lakša kaznena djela) te je li došlo do poboljšanja njegovih procesnih pravila (treći cilj reforme). Nakon toga razmotrit će se najznačajnije novine i sporna pitanja u pogledu skraćenog postupka, osobito u kojoj mjeri postojeće uređenje skraćenog postupka pridonosi cilju ubrzanja postupka: ostvarivanja što jednostavnijeg i ekonomičnijeg postupanja, uz istovremenu zaštitu ljudskih prava. U ovom dijelu izložit će se i inicijalni problemi koji su se javili u dosadašnjoj, tek dvomjesečnoj, praksi te će se iznijeti rezultati male ankete o skraćenom postupku. Kao najznačajnije novine i sporna pitanja u pogledu skraćenog postupka izdvojeni su: a) proširenje nadležnosti suca pojedinca; b) kontrola optužnog akta; c) uređenje rasprave; d) kazneni nalog, te e) pravila o primjeni novog ZKP-a. Na kraju će se iznijeti zaključci te dati prijedlozi *de lege ferenda*.

2. STRUKTURA SKRAĆENOG POSTUPKA PREMA ZKP-U

Prema ZKP-u, skraćeni postupak oblik je kaznenog postupka koji se primjenjuje pred općinskim sudovima (čl. 520.), u pravilu za kaznena djela za koja je zakonom propisana kao glavna kazna novčana kazna ili kazna zatvora do dvanaest godina (čl. 19.a).¹¹ U Zakonu, skraćeni postupak (treći dio) razlikuje se, s jedne strane, od redovitog postupka (drugi dio) te, s druge strane, od posebnih postupaka (četvrti dio).¹² Primjena redovitog i skraćenog

---

¹⁰ Pavičić, Berislav, Novi hrvatski Zakon o kaznenom postupku, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, vol. 15, broj 2/2008, str. 489-602 (dalje: Pavičić, Berislav, Novi hrvatski Zakon o kaznenom postupku).

¹¹ Iznimka su kaznena djela iz glava XII. i XIII. (osim čl. 173. st. 1. te st. 4.-6.) te kaznena djela iz čl. 92, čl. 125. st. 2., čl. 188. st. 1., čl. 192. st. 1., čl. 218. st. 2., čl. 219. st. 2., čl. 224.b, čl. 279. te čl. 337. st. 4. Kaznenog zakona (Narodne novine, br. 110/97, 27/98, 50/00, 129/00, 51/01, 111/03, 190/03, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07, 152/08, te 57/11).

¹² ZKP predviđa četiri takva posebna postupka: a) postupak prema okrivljenicima s duševnim smetnjama (glava XXVII.); postupak za oduzimanje predmeta i imovinske koristi (glava XXVIII.); postupak za opoziv uvjetne osude (glava XXIX.) te d) postupak za izdavanje tjeralice i objave (glava XXX.).

postupka razgraničena je tako da se za kaznena djela za koja je propisana nadležnost županijskog suda primjenjuju odredbe o redovitom postupku (čl. 203. st. 1.), dok se u postupcima pred općinskim sudovima primjenjuju odredbe skraćenog postupka (čl. 520.).¹³ Međutim, skraćeni postupak nije u potpunosti uređen posebnim odredbama, već je predviđena supsidijarna primjena odredbi redovitog postupka “ako nema posebnih pravila” (čl. 520.), odnosno propisano je da se odredbe o redovitom postupku primjenjuju i u skraćenom postupku, ako nije drukčije propisano Zakonom (čl. 203. st. 2.).¹⁴

Skraćeni postupak uređen je u glavom XXV. ZKP-a, koja sadržava zajedničke odredbe o skraćenom postupku, glavom XXVI., koja sadržava odredbe o izdavanju kaznenog naloga i izricanju sudske opomene, te pojedinim člancima koji se odnose na skraćeni postupak. Uz već navedeni čl. 203. st. 2., na skraćeni postupak odnose se ovi članci: 19.a i 19.b, koji propisuju nadležnost i sastav općinskih sudova; čl. 216. st. 2. o provođenju istrage, iz kojega proizlazi da se istraga ne provodi za kaznena djela za koja se vodi skraćeni postupak; čl. 304. st. 2., o očevidu na mjestu počinjenja kaznenih djela za koja se vodi skraćeni postupak, te čl. 365. st. 2. o roku za podizanje izmijenjene optužnice, koja je povučena prije nego što je potvrđena. Zadnja dva članka, koja su unesena izmjenama i dopunama ZKP-a,¹⁵ u suprotnosti su s njegovom strukturom, jer je prema Prijedlogu ZKP-a zamišljeno da se sve odredbe koje uređuju skraćeni postupak nalaze na jednom mjestu, čime se nastojalo postići preglednost uređenja.¹⁶ Nepreglednosti još više pridonosi činjenica da u glavi XXV., koja uređuje skraćeni postupak, nije propisano da se u njemu istraga ne provodi, a to izrijeком nije propisano ni drugdje u Zakonu, već se može zaključiti *argumentum a contrario* tumačenjem odredbe čl. 216. st. 2.

---

¹³ Nejasna je neusklađenost tih dviju odredbi, jer se u prvom slučaju govori o kaznenim djelima “za koja je zakonom propisana nadležnost županijskog suda”, a u drugom slučaju o primjeni odredi u “postupku pred općinskim sudom”. Međutim, kako dio o skraćenom postupku sadržava odredbe o postupanju državnog odvjetnika prije započinjanja kaznenog postupka (npr. čl. 521. i čl. 522.), a sadržava i odredbu o postupanju drugostupanjskog suda (čl. 539.), ispravno bi bilo kada bi odredba čl. 520. glasila: “Odredbe o skraćenom postupku iz članaka 521. do 548. ovog Zakona primjenjuju se u postupku za kaznena djela za koja je zakonom propisana nadležnost općinskog suda...”

¹⁴ Pravno pravilo o supsidijarnoj primjeni odredbi redovitog postupka u skraćenom postupku, različito formulirano, propisano je dva puta u ZKP-u (čl. 203. st. 2. i čl. 520.). Takvo udvostručenje, koje ZKP/97 nije poznao, nije potrebno.

¹⁵ Čl. 304. st. 2. dodan je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 80/11), a čl. 365. st. 2. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 76/09).

¹⁶ Ministarstvo pravosuđa, Prijedlog Zakona o kaznenom postupku, *op. cit.* (bilj. 6), str. 10.

Postavlja se pitanje je li opravdano takvo razlikovanje između redovitog i skraćenog postupka. Naime, predviđeno je da se skraćeni postupak primjenjuje na 82,27% ukupnog broja kaznenih djela u KZ-u (580 od 705 osnovnih, kvalificiranih i privilegiranih kaznenih djela), a ako se pribroje i kaznena djela u posebnom kaznenom zakonodavstvu, tada se skraćeni postupak primjenjuje na 83,5% svih kaznenih djela.¹⁷ Ako se uzme u obzir i struktura počinjenih kaznenih djela, postotak kaznenih djela za koja se vodi skraćeni postupak zasigurno je i veći. Prema tome, upravo je skraćeni postupak redoviti, uobičajeni postupak, a “redoviti” postupak izvanredni.¹⁸ S obzirom na očekivano velik broj postupaka po pravilima tog postupka, postoji potreba za njegovim što boljim uređenjem.¹⁹ Prema tome, valjalo bi očekivati da je skraćeni postupak uređen cjelovito, a ne pojedinim posebnim odredbama uz supsidijarnu primjenu odredbi redovitog postupka, pri čemu, u mnogim slučajevima, i te posebne odredbe upućuju na primjenu odredbi redovitog postupka. Cjelovito uređenje pridonijelo bi preglednosti i jasnoći Zakona za većinu predmeta i otklonilo bi potrebu njegova tumačenja, osobito stoga što upravo u skraćenom postupku kao stranke sudjeluju osobe koje ne moraju imati pravno znanje.²⁰ Nepreglednosti i nejasnoćama osobito pridonosi velik broj upućivanja na odredbe redovitog postupka, koje i same često upućuju na daljnje odredbe, a koje nekad nisu primjenjive na konkretan slučaj.

U pogledu naziva, ZKP iz 1997. godine (dalje ZKP/97) nije pravio takvu razliku, nego je unutar tijeka postupka (dio drugi) sadržavao posebne odredbe za postupak pred općinskim sudom (D.), unutar čega su se nalazile i odredbe o skraćenom postupku (glava XXV).²¹ S obzirom na razlikovanje između kaznenog postupka pred županijskim i općinskim sudovima, opravdanije bi bilo razlikovanje: postupak za kaznena djela u nadležnosti županijskog suda (drugi dio) i postupak za kaznena djela u nadležnosti općinskog suda (treći dio).

Skraćeni postupak koncepcijski je uređen kao brža, jednostavnija procedura u odnosu prema redovitom postupku.²² To se postiže time što se u njemu ne vodi istraga, a predviđeno je i pojednostavnjenje pravila redovitog

---

¹⁷ Pavišić, Berislav, Novi hrvatski Zakon o kaznenom postupku, *op. cit.* (bilj. 10), str. 580.

¹⁸ Tako i Novosel, Dragan; Pajčić, Matko, Državni odvjetnik kao gospodar novog prethodnog kaznenog postupka, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, vol. 16, broj 2/2009, str. 427-474, str. 444 i 445.

¹⁹ Tako Mazalin, Sanja, Skraćeni postupak i ostali posebni postupci u Prijedlogu Zakona o kaznenom postupku, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, vol 15, broj 2/2008, str. 753-773 (dalje: Mazalin, Sanja, Skraćeni postupak i ostali posebni postupci).

²⁰ U skraćenom postupku pred sucem pojedincem ovlaštenu tužitelj za određena kaznena djela je privatni tužitelj, a okrivljenici se često brane bez pomoći branitelja.

²¹ Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 110/97, 27/98, 58/99, 112/99, 58/02, 143/02, 62/03, 178/04 i 115/06).

²² Pavišić, Berislav, Novi hrvatski Zakon o kaznenom postupku, *op. cit.* (bilj. 10), str. 517.

postupka u drugim stadijima postupka. Međutim, skraćeni postupak nije jedinstveno uređen, što proizlazi iz niza odredbi. Unutar skraćenog postupka razlikuju se dva oblika potpunog postupka, ovisno o visini propisane kazne za određeno kazneno djelo, odnosno o tome vodi li se postupak za kazneno djelo u nadležnosti suca pojedinca (u pravilu novčana kazna ili kazna zatvora do 8 godina) ili vijeća općinskog suda (u pravilu kazna zatvora iznad 8 do 12 godina). U postupku pred vijećem općinskog suda u mnogim slučajevima upućuje se na primjenu odredbi redovitog postupka (npr. čl. 536. o raspravi pred vijećem). Time novo uređenje skraćenog postupka, iako se svi postupci pred općinskim sudom vode po pravilima skraćenog postupka, ipak sličijem prijašnjem uređenju postupka pred općinskim sudovima, gdje se razlikovao skraćeni postupak za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do pet godina i redoviti postupak za druga kaznena djela. U ovom dijelu razmotrit će se temeljne razlike između tih dvaju oblika skraćenog postupka te će se oni usporediti s uređenjem redovitog postupka.

a) Postupak za kaznena djela u nadležnosti suca pojedinca

Prema ZKP-u, sudac pojedinac, koji sudi samo u općinskim sudovima, u pravilu je nadležan za kaznena djela za koja je propisana kao glavna kazna novčana kazna ili kazna zatvora do osam godina (čl. 19.b st. 2.).²³ Uz to, predsjednik vijeća može, ako se stranke do početka rasprave suglase, provesti raspravu kao sudac pojedinac i u predmetima iz nadležnosti vijeća općinskog suda, osim ako zakonom nije propisan sastav vijeća (čl. 19.b st. 3.). Takva suglasnost ne može biti opozvana.

Skraćeni postupak za kaznena djela u nadležnosti suca pojedinca predviđen je za jednostavnija i lakša kaznena djela, i u njemu ne vrijede sve formalnosti redovitog postupka.²⁴ U postupku za ta kaznena djela nizom mehanizama nastoji se postići ubrzanje kaznenog postupka u interesu ekonomičnog kaznenog pravosuđa, ali i okrivljenikova prava na suđenje “u razumnom roku”.²⁵ Uz to, predviđene su i odredbe o kaznenom progonu po privatnoj tužbi za određena lakša kaznena djela te postupak za izricanje sudske opomene, kao podvrste osuđujuće presude koju je moguće izreći samo u postupku pred sucem poje-

---

²³ Iznimka su sljedeća kaznena djela: čl. 93., čl. 94., čl. 95., čl. 96. st. 2., čl. 189. st. 1., čl. 190., čl. 191. st. 2., čl. 196. st. 1., čl. 249. st. 4., čl. 272. st. 4. te kaznena djela za koja je sastav suda propisan posebnim zakonom.

²⁴ Krapac, Davor, Zakon o kaznenom postupku i drugi izvori hrvatskog kaznenog postupnog prava, Zagreb, 2006., str. 618.

²⁵ *Ibid.*

dincem.²⁶ S obzirom na to, moguće je razlikovati tri skupine odredbi skraćenog postupka za kaznena djela u nadležnosti suca pojedinca: a) odredbe kojima se izbjegava vođenje kaznenog postupka ili cjelokupnog postupka, u što ulaze pravila o odlučivanju državnog odvjetnika po načelu svrhovitosti u skraćenom postupku (tzv. bezuvjetni i uvjetni odustanak od kaznenog progona), izdavanje kaznenog naloga (glava XXVI.), ali i nagodbe stranaka o vrsti i mjeri sankcije (čl. 535. st. 6.); b) odredbe kojima se pojednostavnjuju pravila redovitog postupka, te c) odredbe o kaznenom postupku na temelju privatne tužbe.

b) Postupak za kaznena djela u nadležnosti vijeća općinskog suda

Skraćeni postupak za kaznena djela u nadležnosti vijeća općinskog suda sličniji je uređenju redovitog postupka pred županijskim sudom. Vijeće općinskog suda, koje sudi u sastavu od jednog suca i dva suca porotnika ako nije drukčije određeno, nadležno je u pravilu za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora preko osam godina (čl. 19.b st. 2. *argumentum a contrario*) do dvanaest godina zatvora (čl. 19.a st. 1. t. 1.),²⁷ te za druga kaznena djela koja su mu stavljena u nadležnost.²⁸

Ovaj oblik skraćenog postupka razlikuje se od postupka pred sucem pojedincem. U ovome obliku postupka: a) nije predviđeno postupanje državnog odvjetnika po načelu svrhovitosti (bezuovjetni i uvjetni odustanak od kaznenog progona) ni izdavanje kaznenog naloga; b) postupak za ova djela nikad se ne pokreće privatnom tužbom pa se stoga ne primjenjuju odredbe o kaznenom progonu po privatnoj tužbi, te c) ne primjenjuju se sve odredbe skraćenog postupka predviđene za pojednostavnjivanje skraćenog postupka. To je propisano tako da se posebnim odredbama isključuje primjena odredbi skraćenog postupka za kaznena djela u nadležnosti vijeća te se upućuje na primjenu odgovarajućih odredbi redovitog postupka, što je nepregledno i nomotehnički upitno.²⁹ Tako je predviđeno da optužnica ima sadržaj kao i optužnica u re-

---

²⁶ Prema KZ-u sudska opomena može se primijeniti prema počinitelju kaznenog djela za koje je zakonom propisana kazna zatvora do jedne godine ili novčana kazna, ako se prema načinu djelovanja počinitelja, njegovoj krivnji i prouzročenoj posljedici radi o očito lakom obliku tog djela i kad se s obzirom na sve okolnosti koje se tiču počinitelja, posebno njegova odnosa prema oštećeniku i naknadi štete prouzročene kaznenim djelom, steknu uvjeti za postignuće svrhe mjere upozorenja bez kažnjavanja. Uz to, zakonom se može predvidjeti njezina primjena i za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora do tri godine ili novčana kazna (čl. 66. st. 1. i 2.).

²⁷ Iznimka su već navedena kaznena djela za koja je propisana nadležnost županijskog suda, *op. cit.* (bilj. 11).

²⁸ Za kaznena djela u nadležnosti vijeća općinskog suda v. *supra*, bilj. 23.

²⁹ Rješenje je komplicirano, jer ZKP propisuje da se, ako ne postoje posebna pravila, primjenjuju odredbe redovitog postupka (čl. 203. st. 2.), a za postupanje pred vijećem općinskog

dovitom postupku, uz dodatni zahtjev navođenja vrste i mjere kaznenopravne sankcije čije se izricanje traži (čl. 524. st. 2.); u pogledu optužnice za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora iznad osam godina upućuje se na odredbe redovitog postupka o postupku pred optužnim vijećem (čl. 526. st. 1.).³⁰ Uz to, ako se rasprava vodi pred vijećem, predsjednik vijeća može održati pripremno ročište prema pravilima redovitog postupka (čl. 529. st. 1.), a rasprava se vodi po odredbama redovitog postupka (čl. 536.).³¹ Time se ovaj oblik skraćenog postupka razlikuje od postupka pred sućem pojedincem i približava se odredbama redovitog postupka.

Ipak, postupak za kaznena djela u nadležnosti vijeća općinskog suda razlikuje se od redovitog postupka. Tako, na primjer, rok za odgovor na optužnicu u skraćenom postupku, ako je okrivljenik u istražnom zatvoru, jest tri dana od dana primitka optužnice, za razliku od redovitog postupka, gdje je u istoj postupovnoj situaciji rok za odgovor osam dana (čl. 525. st. 3.), a žalba protiv presude mora se podnijeti u roku od osam dana od dana dostave prijepisa presude (čl. 538. st. 1.), za razliku od roka od petnaest dana u redovitom postupku. Međutim, može li se za postupak protiv osobe kojoj prijete kazna zatvora od dvanaest godina reći da se radi o lakšem obliku kriminaliteta, koji opravdava pojednostavnjivanje postupka? Koja je bitna razlika između te osobe i one kojoj prijete kazna zatvora do petnaest godina koja bi opravdavala njihov različit procesni položaj?

S obzirom na sve navedeno, smatramo da bi trebalo razlikovati postupak za kaznena djela u nadležnosti suca pojedinca od postupka za kaznena djela u nadležnosti vijeća općinskog ili županijskog suda. Postupak pred sudskim vijećem trebao bi biti jedinstveno uređen, bez obzira na to je li riječ o vijeću općinskog ili županijskog suda, jer u oba slučaja nije riječ o slučajevima lakšeg kriminaliteta, koji bi opravdavali različit procesni položaj okrivljenika. S tim je u skladu i Preporuka R(87)18 Ministarskog odbora Vijeća Europe o pojednostavnjenju kaznenog pravosuđa, koja govori o kaznenim djelima koja su po prirodi (*inherently*) lakša (II.a).³² Uz to, može se navesti i da je uočeno i da zakonodavstva u regiji nastala nakon hrvatskog ZKP-a iz 2008. godine, koja su dijelom preuzela rješenja hrvatskog Zakona, nisu proširila primjenu skraćenog postupka za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora preko

---

suda prvo je propisano da se primjenjuju odredbe skraćenog postupka (čl. 520.), a zatim se njihova primjena često isključuje upućivanjem na odgovarajuće odredbe redovitog postupka.

³⁰ O postupku pred optužnim vijećem, odlučivanju o potvrđivanju optužnice, očitovanju okrivljenika o krivnji i pregovaranju o sankciji, donošenju presude na temelju sporazuma stranaka, povlačenju i izmjeni optužnice te upućivanju na suđenje (čl. 348.-367.).

³¹ O početku rasprave i uvodnim govorima stranaka, dokaznom postupku, izmjeni i proširenju optužbe i završnim govorima stranaka (čl. 413.-447.).

³² *Recommendation R(87)18 of the Committee of Ministers to Member States concerning the simplification of Criminal Procedure*, usvojena 17. rujna 1987.

osam godina, već predviđaju primjenu odredbi skraćenog postupka samo za kaznena djela koja su u nadležnosti suca pojedinca.³³

3. NAJZNAČAJNIJE NOVINE I SPORNA PITANJA U POGLEDU SKRAĆENOG POSTUPKA

Već je rečeno da je ZKP stupio na snagu stupnjevito i da su odredbe o skraćenom postupku stupile su na snagu 1. rujna 2011. Nakon donošenja ZKP je dva puta mijenjan, pri čemu je Zakon o izmjenama i dopunama iz 2009. godine sadržavao 119 članaka, a onaj iz 2011. godine 51 članak, čime je otklonjen veći broj uočenih slabosti prvotnog teksta Zakona. Kako se odredbe redovitog postupka supsidijarno primjenjuju i na skraćeni postupak, tim je izmjenama i on mijenjan. Međutim, u pogledu promjene posebnih odredbi koje uređuju postupanje u skraćenom postupku došlo je do manjih izmjena, što može biti posljedica dosadašnje neprimjene tih odredbi u praksi. U usporedbi s dosadašnjim uređenjem, puno veću promjenu donijelo je novo uređenje stvarne nadležnosti i sastava suda iz 2011. godine, kojim je proširena nadležnost suca pojedinca s kaznenih djela za koja je propisana kazna zatvora do 5 godina na kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do 8 godina (čl. 19.a i 19.b) i proširenje nadležnosti općinskih sudova na kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do 12 godina. Ipak, to proširenje u skladu je se s prvotnim prijedlogom Zakona, što znači da se uređenje skraćenog postupka ne razlikuje puno od uređenja zamišljenog u Prijedlogu ZKP-a iz 2008. godine.³⁴

S obzirom na to, u ovom radu neće se izložiti cjelokupno uređenje skraćenog postupka, već samo najznačajnije novine u odnosu prema dosadašnjem uređenju skraćenog postupka po ZKP/97, najznačajnije razlike prema pravilima redovitog postupka te najznačajnija sporna pitanja. Kako se skraćeni postupak provodi po novom ZKP-u tek od rujna 2011. godine, bilo je moguće napraviti samo inicijalnu analizu prvih spornih pitanja koja su se pojavila u praksi i upozorila na neke neuralgične točke postojećih rješenja.

Uz to, krajem listopada 2011. godine provedena je i kratka anonimna anketa, na vrlo malom uzorku od 15 sudaca, na Općinskom kaznenom sudu u Zagrebu. Zbog malog uzorka anketa nije reprezentativna, ali može poslužiti kao

---

³³ Srbijanski Zakonik o krivičnom postupku iz 2011. godine (Službeni glasnik RS, br. 72/2011), koji će se za kaznena djela organiziranog kriminala i ratnih zločina primjenjivati od 15. siječnja 2012., a za ostala kaznena djela od 15. siječnja 2013. (čl. 495. i čl. 22. st. 1.).

³⁴ Pravila skraćenog postupka prema Prijedlogu ZKP-a analitički su prikazana u: Mazalin, Sanja, Skraćeni postupak i ostali posebni postupci, *op. cit.* (bilj 19).

smjerokaz.³⁵ Jedno od spornih pitanja, na koje se pokušalo naći odgovor, bilo je jesu li suci te njihovi savjetnici i suradnici adekvatno institucionalno pripremljeni za postupanje u skraćenom postupku i je li im osigurana adekvatna tehnička podrška za to. Prva skupina pitanja odnosila se na to jesu li ispitanici pohađali predavanja ili radionice kojima je tema bio skraćeni postupak prema novom ZKP-u, odnosno jesu li sudjelovali na radionicama koje su uključivale simuliranje vođenja rasprave prema novom ZKP-u, prije ili nakon 1. rujna 2011., kad su odredbe o skraćenom postupku stupile na snagu. Iz rezultata ankete proizlazi da su tri osobe (20%) pohađale predavanje koje je uključivalo temu skraćeni postupak **prije 1. rujna 2011.**, od čega su dvije od njih takvo predavanje pohađale dvaput. Na radionicama na tu temu također su sudjelovale tri osobe. Za razliku od toga, u radionici na kojoj se simuliralo vođenje rasprave sudjelovalo je devet ispitanika (60%), s time da su napomenuli kako je simulirano vođenje rasprave za redoviti, a ne skraćeni postupak. Od njih je jedna osoba sudjelovala na dvije radionice. **Nakon 1. rujna 2011.** predavanja na kojima se razmatralo uređenje skraćenog postupka pohađale su tri osobe, nitko nije sudjelovao na radionici na tu temu ili u simuliranju vođenja rasprave po odredbama skraćenog postupka prema novom ZKP-u. Nadalje, s aspekta tehničke pripremljenosti za postupanje po odredbama skraćenog postupka značajan je podatak da nitko od ispitanika (100%) ne raspolaže uređajem za snimanje rasprave, pa ni audio uređajem, i da nitko od njih ne zna koliki je u sudu broj stručnih osoba ovlaštenih za reproduciranje snimke (čl. 330. st. 4.), iako je prema odredbama Zakona sudjelovanje te osobe na raspravi nužno, budući da stručna osoba reproducira snimku, pa dakle i snimku ispitivanja okrivljenika.

Zanimljivi su i odgovori na pitanje o tome smatraju li ispitanici da će novi ZKP pridonijeti ubrzanju (skraćenog) kaznenog postupka uz kratko obrazloženje. Njih 13 (od 15) odgovorilo je da ne smatra da će novi ZKP pridonijeti ubrzanju postupka, a preostalo dvoje nije se izjasnilo. Ispitanici su smatrali da neće doći do ubrzanja postupaka: “jer je postupak tehnički i formalno otežan uvođenjem optužnog vijeća, što produljuje postupak jer se vijeće održava bez stranaka”, “zbog manjih ovlasti predsjednika vijeća pri prethodnom ispitivanju optužnice – nemogućnost odbačaja optužnog akta zbog zastare”, “glavni je nedostatak da skraćenom postupku nije posvećena potrebna pažnja, već je naglasak na redovitom”, “nisu anticipirane sve pravne situacije iz prakse”, “nisu se stekle pretpostavke za primjenu takvog Zakona jer je neprilagođen mogućnostima i uvjetima rada sudstva i državnog odvjetništva,

---

³⁵ Anketa je bila zamišljena u širem opsegu, ali s obzirom na kratkoću primjene novih odredbi skraćenog postupka i na rokove za predaju rada, nismo je mogli potpuno realizirati. Zbog zanimljivosti odlučili smo ipak predstaviti prikupljene rezultate, bez izvođenja zaključaka na temelju njih.

jer je teško financijski provediv”, a neki smatraju i da “nije trebalo u toj mjeri mijenjati postojeći sustav, već eventualno izmijeniti neke od postojećih normi koje su se kroz praksu pokazale neadekvatnima.”³⁶

I zadnje, odredbe novog ZKP-a o skraćenom postupku počele su se primjenjivati: ukupno je 53,33% ispitanih sudjelovalo u radu optužnog vijeća, od čega su dvije osobe sudjelovale u donošenju 10 odluka optužnog vijeća, tri osobe u 6 odluka, dvije osobe u 4, a jedna u donošenju dviju odluka optužnog vijeća. Uz to, njih 46,67% poduzelo je, kao sudac pojedinac, radnju u postupku, od čega tri osobe u dva predmeta, a četiri u jednom predmetu. Pritom su one u 40% slučajeva izdale kazneni nalog, dok nitko od ispitanih nije poduzeo radnju u postupku kao predsjednik vijeća, dakle u postupcima sa zapriječenom kaznom zatvora iznad 8 godina. Što se tiče održanih rasprava po novom ZKP-u, rezultati ankete pokazuju određeni “zastoj” u stadiju optuženja, što je dijelom očekivana i logična posljedica izmjene sustava kaznenog postupnog prava i potrebe prilagodbe na novi sustav. Tako je do sada samo dvoje ispitanika provelo raspravu, i to kao sudac pojedinac u postupku gdje se optuženik nalazio u istražnom zatvoru, pa je bila nužna hitrost postupanja, dok rasprave u postupku gdje se optuženik nalazi na slobodi još nisu održali.

U nastavku će se razmotriti sljedeća pitanja: a) proširenje nadležnosti suca pojedinca; b) kontrola optužnog akta; c) uređenje rasprave; d) kazneni nalog; e) pravila o primjeni novog ZKP-a.

3.1. Proširenje nadležnosti suca pojedinca

Velika novina u odnosu prema dosadašnjem uređenju je proširenje nadležnosti suca pojedinca na kaznena djela za koja je u pravilu propisana kazna zatvora od osam godina (čl. 19.b st. 2.). Time je nastavljen trend proširenja njegove nadležnosti, ali i proširenja primjene odredbi o skraćenom postupku u hrvatskom kaznenom postupku. Tako je po Zakonu o kaznenom postupku iz 1997. godine sudac pojedinac bio nadležan za kaznena djela za koja je bila propisana novčana kazna ili kazna zatvora do tri godine, a za ta djela su se primjenjivale i odredbe o skraćenom postupku.³⁷ Nakon toga, 2002. godine nadležnost suca pojedinca proširena je na kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do pet godina, a na ta djela su se primjenjivale i

---

³⁶ Ostaje pitanje hoće li se stavovi promijeniti nakon proteka određenog vremena prilagodbe na nov sustav. Zanimljivo je da se neke od zamjerki navedenih u anketi podudaraju s ovdje uočenima i izloženima nedostacima, što može upućivati na potrebu otklanjanja određenih slabosti sadašnjeg uređenja.

³⁷ Čl. 18. st. 2. i čl. 430. Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 110/97).

odredbe o skraćenom postupku.³⁸ U reformi iz 2002. godine ubrzanje i pojednostavnjivanje skraćenog postupka pokazalo se jednim od najvažnijih ciljeva reforme, a to se među ostalim nastojalo postići i proširenjem nadležnosti suca pojedinca.³⁹ Pri propisivanju nadležnosti suca pojedinca, prvi put su iz tako propisane nadležnosti izdvojena određena kaznena djela ili njihovi oblici, “zbog njihove složenosti, značaja ili češćeg izricanja bezuvjetnih kazni zatvora”.⁴⁰ Novim ZKP-om nadležnost suca pojedinca proširena je na kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do 8 godina, uz izuzimanje određenih djela iz njegove nadležnosti, a primjena odredbi o skraćenom postupku proširena je još i više, na kaznena djela za koja je propisana kazna do 12 godina.

Prednost novog rješenja je u tome što ono zasigurno pridonosi ekonomičnosti postupka, iako su i pri primjeni dosadašnjeg ZKP/97 suđenja pred vijećem bila iznimka, budući da su stranke u pravilu, prije započinjanja glavne rasprave, davale suglasnost da sudi sudac pojedinac. S druge strane, postavlja se i pitanje je li nadležnost suca pojedinca previše proširena na djela koje zbog svoje “složenosti, značaja ili češćeg izricanja kazni zatvora” ne bi trebala biti u njegovoj nadležnosti. Osim toga, javlja se još jedno pitanje: pitanje definiranja uloge sudaca porotnika u suvremenom hrvatskom kaznenom postupku. Naime, postoji višegodišnji trend sve većeg ograničenja broja kaznenih djela za koja oni sude, ne samo ZKP-om već i drugim zakonima kao što su Zakon o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, koji propisuje da vijeća sude u sastavu od tri profesionalna suca,⁴¹ i Zakon o primjeni Statuta Međunarodnoga kaznenog suda i progonu za kaznena djela protiv međunarodnoga ratnog i humanitarnog prava (čl. 13. st. 2.).⁴²

Opravdanosti proširenja nadležnosti suca pojedinca na kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora od osam godina te vođenje postupaka po odredbama koje pojednostavnjuju pojedina pravila redovitog postupka treba promatrati u širem kontekstu. Uz ovaj, predviđeni su i drugi mehanizmi ubrzanja postupka, kao što je proširenje mogućnosti odlučivanja po načelu svrhovitosti, primjene kaznenih naloga i proširenje mogućnosti konsenzualnih postupanja. Svi oni u načelu postižu bolje rezultate u tom pogledu nego mehanizam proširenja nadležnosti suca pojedinca i pojednostavnjenja pravila postupka, jer izbjegavaju ili skraćuju stadij rasprave. Ipak, prava vrijednost tih mehanizama, a onda i nužnost proširenja nadležnosti suca pojedinca i oslanjanje na pojednostavnjenje

---

³⁸ Čl. 3. i čl. 157. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 58/02).

³⁹ Tripalo, Dražen, *Novosti u posebnim postupcima i skraćenom postupku*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, vol. 9, br. 2/2002, str. 301-325, str. 303.

⁴⁰ *Ibid.*

⁴¹ Narodne novine, br. 76/09, 116/10, 145/10, 57/11.

⁴² Narodne novine, br. 153/07.

pravila postupka za postizanje ekonomičnosti postupka, moći će se utvrditi tek na temelju istraživanja zastupljenosti tih mehanizama u praksi.

Drugi aspekt s kojeg se proširenje nadležnosti suca pojedinca može promatrati jest usklađenost s Ustavom i međunarodnim konvencijama. Navedeno rješenje u skladu je s Ustavom, koji propisuje da suci porotnici sudjeluju u suđenju u skladu sa zakonom (čl. 121. st. 2.).⁴³ Osim toga, takvo rješenje nije u suprotnosti ni sa zahtjevom Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda da sudi zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud (čl. 6. st. 1.).⁴⁴ Ipak, postavlja se pitanje je li opravdano, suprotno načelnom pravilu da u kaznenim sudovima sude vijeća, propisivati tako široko nadležnost suca pojedinca. U tom pogledu, hrvatsko rješenje može se usporediti i sa zakonima (zakonicima) o kaznenom postupku susjednih država, koji su u pogledu uređenja skraćenog postupka slično uređeni. U Sloveniji i u Bosni i Hercegovini sudac pojedinac sudi za kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do tri godine, u Srbiji do osam godina, a u Crnoj Gori do deset godina. Za razliku od toga, u Njemačkoj sudac pojedinac može suditi samo za kaznena djela za koja se ne može očekivati kazna zatvora viša od dvije godine,⁴⁵ a u Austriji za kaznena djela za koja je zapriječena kazna zatvora do godinu dana.⁴⁶

Osim nadležnosti suca pojedinca, proširena je i nadležnost vijeća općinskih sudova: s kaznenih djela za koja je propisana kazna zatvora do deset godina na ona do dvanaest godina. Prema tom kriteriju, prema sadašnjem KZ-u, nadležnost je proširena na manji broj kaznenih djela, od čega su tri kaznena djela izuzeta iz njihove nadležnosti i stavljena u nadležnost županijskog suda,⁴⁷ tako da je nadležnost proširena jedino na teška kaznena djela protiv opće sigurnosti kad je tim kaznenim djelima prouzročena teška tjelesna ozljeda neke osobe ili imovinska šteta velikih razmjera.⁴⁸ S obzirom na to, takvo proširenje nadležnosti ne predstavlja problem. Ipak, treba još jednom ponoviti i zahtjev da se za kaznena djela u nadležnosti vijeća općinskog suda postupa po pravilima redovitog postupka.

---

⁴³ Ustav Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01. 41/01, 55/01, 76/10 te 85/10).

⁴⁴ Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda od 4. studenoga 1950.

⁴⁵ Čl. 25. *Gerichtsverfassungsgesetz* (GVG).

⁴⁶ Čl. 31. st. 4. *Strafprozessordnung* (StPO).

⁴⁷ Prema čl. 19.c to su sljedeća kaznena djela: spolni odnošaj s djetetom (članak 192. stavak 1. KZ-a), razbojništvo (članak 218. stavak 2. KZ-a) i razbojnička krađa (članak 219. stavak 2. KZ-a).

⁴⁸ To su sljedeća kaznena djela: dovođenje u opasnost života i imovine općeopasnom radnjom ili sredstvom (čl. 263. st. 1., 2. i 3. KZ-a); uništenje ili oštećenje javnih naprava (čl. 264. st. 1. KZ-a); oštećenje zaštitnih naprava na radu (čl. 265. st. 1. i 2. KZ-a) i opasno izvođenje građevinskih radova (čl. 266. st. 1. KZ-a).

I zadnje, s obzirom na takvo razgraničenje nadležnosti između suca pojedinca i vijeća općinskog suda, pravilo o sastavu sudskog tijela koje sudi u općinskom sudu, koje je bez obzira na proširenja nadležnosti suca pojedinca ostalo neizmijenjeno od 1997. godine, trebalo bi izmijeniti tako da se (u st. 1.) predvidi načelna nadležnost suca pojedinca za kaznena djela iz nadležnosti općinskog suda, a ne sudskog vijeća (kolegijalnog organa). Time bi se adekvatno iskazao nov položaj suca pojedinca u postupcima pred općinskim sudovima.⁴⁹

3.2. Kontrola optužnog akta

Optužni akt u skraćenom postupku kontroliraju dva tijela: a) sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća za kaznena djela u nadležnosti vijeća općinskog suda u obliku prethodnog ispitivanja optužnog akta (optužnice i privatne tužbe) po čl. 525. st. 1., te b) optužno vijeće, koje ispituje optužnicu (ne i privatnu tužbu) na sjednici optužnog vijeća. Novina prema prijašnjem uređenju skraćenog postupka jest da optužno vijeće ispituje svaku optužnicu, bez obzira na to je li podnesen odgovor. Ta kontrola zamišljena je kao filtar: a) koji sprječava da neutemeljene optužbe dođu do stadija rasprave, i b) omogućuje brzo i učinkovito provođenje rasprave.⁵⁰ U nastavku će se razmotriti obje situacije kontrole optužnog akta te navedeni uočeni nedostaci, koji mogu onemogućiti postizanje navedenih ciljeva u skraćenom postupku.

a) Prethodno ispitivanje optužnog akta

Zakonom *nije propisano* da je sud dužan, pri prethodnom ispitivanju optužnice, a – što je još značajnije – privatne tužbe, budući da ona i ne ide na potvrđivanje na optužno vijeće, paziti na postojanje negativnih procesnih pretpostavki u vidu zastare kaznenog progona, amnestije, pomilovanja, *res iudicatae*, imuniteta i sl. Takvo je rješenje značajan problem i nedostatak Zakona o kaznenom postupku, što se pokazalo već u prvim danima primjene Zakona na konkretnom predmetu pred Općinskim kaznenim sudom u Zagrebu.

U navedenom je slučaju oštećenik kao tužitelj preuzeo kazneni progon podnošenjem optužnice sudu za kazneno djelo za koje je bila nastupila ap-

---

⁴⁹ U tom smjeru ide novi crnogorski Zakonik o krivičnom postupku (Službeni list Crne Gore, broj 57/09), koji propisuje da sudac pojedinac sudi u prvom stupnju za kaznena djela za koja je kao glavna kazna propisana novčana kazna ili kazna zatvora do deset godina (čl. 24. st. 2.).

⁵⁰ Prijedlog Zakona o kaznenom postupku, *op. cit.* (bilj. 6), str. 224.

solutna zastara kaznenog progona, a sudac pojedinac, prethodno ispitujući optužnicu, primjenom odredbe čl. 525. st. 1. i čl. 344., nije bio u mogućnosti takav optužni akt odbaciti, a niti obustaviti kazneni postupak na temelju čl. 380. st. 1. t. 1., koji propisuje obustavu kaznenog postupka i zbog postojanja negativnih procesnih pretpostavki, jer kazneni postupak, sukladno čl. 17. st. 1., još nije ni započeo, pa ga zbog toga nije moguće ni obustaviti sudskom odlukom.⁵¹

Naime, pretpostavke za odbačaj optužnice pri prethodnom ispitivanju u osnovi su jednako regulirane u redovitom i u skraćenom postupku, budući da odredba čl. 525., koja u skraćenom postupku uređuje stadij prethodnog ispitivanja optužnice i privatne tužbe, upućuje na primjenu odredbe čl. 344., kojom je taj stadij uređen u redovitom postupku i kojom je propisano da će sudac istrage ispitati:

- a) je li optužnicu podnio ovlaštenu tužitelj;
- b) jesu li ispunjeni zakonski uvjeti, pri čemu se upućuje na čl. 341. i čl. 356. st. 3.,⁵²
- c) je li propisno sastavljena;
- d) jesu li priloženi nezakoniti dokazi;
- e) te je li podignuta unutra rokova za podizanje odnosno ponovno podizanje optužnice određenih člancima 229. st. 2. (15 dana, 15 dana/2 mjeseca, 6 mjeseci) i čl. 365. st. 2. (12 mjeseci za redoviti, 6 mjeseci za skraćeni postupak).

Iz čl. 344. ne proizlazi da je sudac istrage u redovitom odnosno sudac pojedinac ili predsjednik vijeća u predmetu u nadležnosti vijeća općinskog suda ovlašten odbaciti optužnicu ako postoji neka negativna procesna pretpostavka, iako se do takvog zaključka može doći tumačenjem čl. 341. st. 2. te analognom primjenom čl. 206., čl. 355. st. 1. t. 3., kao i čl. 380. Za razliku od toga, pri odlučivanju o zahtjevu za izdavanjem kaznenog naloga propisano je (čl. 543.) da će sudac pojedinac odbaciti zahtjev ako postoje razlozi za obu-

---

⁵¹ Naime, prema tom članku kazneni postupak započinje: 1) potvrđivanjem optužnice, 2) određivanjem rasprave na temelju privatne tužbe, 3) donošenjem presude o izdavanju kaznenog naloga.

⁵² Članak 341. propisuje: (1) Optužnicu podiže državni odvjetnik nakon što je završena istraga. (2) Optužnicu podiže državni odvjetnik bez provođenja istrage ako prikupljeni podaci koji se odnose na kazneno djelo i počinitelja za koje Zakon ne propisuje obvezatno provođenje istrage daju dovoljno osnova za podizanje optužnice. (3) Prije podizanja optužnice osumnjičeni mora biti ispitan, osim ako je u optužnici predloženo suđenje u odsutnosti (članak 402.). Glede pozivanja i ispitivanja osumnjičenika primjenjuju se odredbe o pozivanju i ispitivanju okrivljenika. Članak 356. st. 3. propisuje: ako vijeće nije potvrdilo optužnicu u cijelosti ili dijelu, državni odvjetnik je dužan u roku osam dana od dostave rješenja donijeti nalog za dopunu istrage ili poduzimanje dokazne radnje odnosno odustati od kaznenog progona. Na zahtjev državnog odvjetnika optužno vijeće može produljiti taj rok za daljnjih osam dana ako je okrivljenik u istražnom zatvoru, a petnaest dana ako je na slobodi.

stavu postupka iz čl. 380., gdje je u stavku 1. točki 2. propisana obustava postupka zbog postojanja nekih procesnih smetnji, zbog kojih je moguće odbiti optužbu, između ostalog zbog zastare.

Budući da se u kaznenim postupcima iz nadležnosti općinskog suda može očekivati da će se u znatnom broju predmeta optužnice podizati na osnovi materijalnih dokaza i zapisnika o ispitivanju okrivljenika, sastavljenog bez sudjelovanja suda, nužna je mogućnost odbacivanja optužnice i privatne tužbe na prvoj instanciji te kontrole, odnosno pri prethodnom ispitivanju optužnog akta, kada ne postoje osnovne pretpostavke za vođenje kaznenog postupka. Takva mogućnost bila je propisana dosadašnjim odredbama ZKP/97.⁵³ Stoga, prema mišljenju autora, u ZKP-u treba izrijeком propisati ovlast suca koji prethodno ispituje optužni akt da u slučaju postojanja negativnih procesnih pretpostavki odbaci optužni akt. Time bi se onemogućilo da okrivljenik bude izložen kaznenom progonu bez postojanja zakonskih pretpostavki za to, čime bi se eklatantno kršila njegova prava i osnovna načela kaznenog postupovnog prava.

Propust uređivanja tog pitanja posebno je vidljiv kod privatne tužbe, koja se ne dostavlja optužnom vijeću na potvrđivanje, tako da nije moguć odbačaj privatne tužbe zbog postojanja negativne procesne pretpostavke prije stadija rasprave. Podnesenu privatnu tužbu, sukladno čl. 525. st. 1., prije zakazivanja rasprave, ispituje samo sudac pojedinac, i to je li nadležan i postoje li uvjeti za odbacivanje privatne tužbe, upućujući na odredbu čl. 344., koja je iz prethodno izloženih razloga neprecizna i nedovoljno razrađena. U ovom slučaju, nepostojanje takve odredbe, ili mogućnosti da se privatna tužba dostavlja optužnom vijeću, dovodi do toga da se okrivljenik izlaže kaznenom postupku, iako za to nisu ispunjene osnovne zakonske pretpostavke. To je osobito važno stoga što privatni tužitelj u svom odlučivanju o pokretanju kaznenog postupka nije vezan načelom legaliteta, kao državni odvjetnik.

Bez izričite odredbe takvu pravnu prazninu moguće je riješiti već spomenutim tumačenjem postojećih odredbi ZKP-a. Pri rješavanju te pravne praznine može se poći od osnovnih postavki kaznenog postupovnog prava, a to je da je analogija u korist okrivljenika dopuštena, kao i da je kazneni progon odnosno kazneni postupak moguć samo ako postoje osnove odnosno osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo koje joj se stavlja na teret te ako ne postoje zakonske smetnje za progon te osobe. Analogna primjena postojećih odredbi koje dovode do neprocesuiranja okrivljenika, zbog postojanja negativnih procesnih smetnji, očito ide u korist okrivljenika.

Naime, čl. 341. st. 2. propisuje da državni odvjetnik podiže optužnicu bez provođenja istrage, ako prikupljeni podaci daju dovoljno osnova za njezino podizanje, dok prema čl. 344. st. 1. t. 2. sudac istrage pri prethodnom ispitivanju provjerava je li “optužnica podignuta nakon što su ispunjeni zakonski

---

⁵³ Čl. 270. st. 1. i čl. 291. st. 1. ZKP/97.

uvjeti”, a to pri postojanju negativne procesne pretpostavke očito nije slučaj, jer nedostaju osnovne pretpostavke za njezino podizanje, na što državni odvjetnik, prema čl. 206. st. 1. t. 2. i 3., mora paziti već pri odlučivanju o kaznenoj prijavi, koju u tom slučaju mora odbaciti. Osim toga, na postojanje okolnosti koje isključuju kazneni progon mora se paziti i u daljnjim stadijima postupka: optužno vijeće pri potvrđivanju optužnice, koje ju u tom slučaju odbacuje (čl. 355. st. 1. t. 3.), a na njih mora paziti nakon započinjanja postupka i predsjednik vijeća koji će u tom slučaju obustaviti postupak (čl. 380.).

Iz izloženog proizlazi da je pri reguliranju prethodnog ispitivanja, i u redovitom i u skraćenom postupku, propušteno propisati da je nadležno tijelo dužno paziti i na postojanje negativnih procesnih pretpostavki, pa bi tumačenjem postojećih odredbi sudac istrage, sudac pojedinac odnosno predsjednik vijeća u skraćenom postupku imali ovlast, kada postoje negativne procesne pretpostavke za kazneni progon i kazneni postupak, optužnicu odbaciti pri prethodnom ispitivanju, jer suprotno rješenje nije prihvatljivo, ni s aspekta ekonomičnosti i efikasnosti kaznenog postupka, a zasigurno ni s aspekta zaštite prava okrivljenika u postupku.

Nadalje, pri primjeni odredbi o skraćenom postupku došlo je do **dvojbi o trenutku dostavljanja optužnice na odgovor** ako se okrivljenik nalazi u istražnom zatvoru, pri čemu je sugerirano, a u pravilu se i primjenjuje, da optužno vijeće koje je odlučivalo o produljenju istražnog zatvora optužnicu, zajedno s rješenjem o produljenju istražnog zatvora, dostavlja obrani na odgovor. *Ratio* za takvo rješenje pronađen je u okolnosti da se ročište o istražnom zatvoru nakon podizanja optužnice mora održati u roku od 48 sati od njezina zaprimanja na sudu, a isti je rok propisan i za prethodno ispitivanje optužnice (čl. 131. st. 1. i čl. 344. st. 1.). S obzirom na kratkoću i koliziju rokova u kojima različita tijela trebaju poduzeti različite radnje, nije moguće prvo dostaviti optužnicu na prethodno ispitivanje te potom optužnom vijeću radi odluke o istražnom zatvoru, već se spis odmah po zaprimanju optužnice, s prijedlogom za istražni zatvor, prosljeđuje optužnom vijeću na odluku o istražnom zatvoru. Ročište o istražnom zatvoru održava se u roku od 12 sati pri određivanju istražnog zatvora, odnosno 48 sati pri produljenju, od zaprimanja optužnice na sudu.

Ono što bi trebalo razmotriti jest u praksi primijenjeno rješenje da optužno vijeće koje odlučuje o istražnom zatvoru okrivljeniku, uz rješenje o određivanju ili produljenju istražnog zatvora, dostavlja i optužnicu na odgovor. Naime, iako je propisano da se optužnica predaje okrivljeniku protiv kojeg je određen istražni zatvor *odmah* po njegovu zatvaranju (čl. 345. st. 3.), a odredbom čl. 344. st. 1. da će sudac istrage, ako je okrivljenik lišen slobode, *u roku od 48 sati* ispitati optužnicu,⁵⁴ mislimo da se prava volja zakonodavca

⁵⁴ Pri čemu u navedenoj odredbi nije naznačeno od kojeg trenutka teče rok od 48 sati, iako je logično od trenutka zaprimanja optužnice na sud,

o dostavljanju optužnice okrivljeniku vidi iz odredbe čl. 345. st. 1., koja uređuje prethodno ispitivanje optužnice, a kojom je propisano da se propisno sastavljena optužnica dostavlja okrivljeniku bez odgode ako je na slobodi, a ako je lišen slobode, u roku od 24 sata od okončanja prethodnog ispitivanja optužnice (čl. 344.). Iz navedenog proizlazi da je intencija zakonodavca bila da se okrivljeniku dostavi “propisno sastavljena optužnica”, odnosno optužnica koja je bila podvrgnuta prethodnom ispitivanju. Ista intencija zakonodavca proizlazi i iz odredbe čl. 525. kojom je u st. 1. propisano da će sudac pojedinac ili predsjednik vijeća prethodno ispitati optužnicu te je tek potom dostaviti okrivljeniku na odgovor i optužnom vijeću na odluku o potvrđivanju optužnice (čl. 525. st. 2.).

Nedostavljanjem optužnice okrivljeniku koji se nalazi u istražnom zatvoru istodobno s rješenjem o produljenju istražnog zatvora ne povrjeđuju se prava okrivljenikove obrane, budući da on ima saznanja o osnovama sumnje koje postoje protiv njega, odnosno o onome za što ga se tereti, jer je primio pouku o pravima (čl. 239. st. 2.).

Uz to, treba napomenuti i da su rokovi propisani za prethodno ispitivanje optužnice instruktivni te njihova povreda nije sankcionirana odredbama Zakona, pa se postavlja pitanje koje je pravo okrivljenika: promptno obavještanje o optužbi ili prva sudska kontrola optužnog akta, važnije. Osim toga, postavlja se i pitanje smisla dostavljanja okrivljeniku optužnice koja će tek naknadno biti prethodno ispitana, kada može biti odbačena zbog neke od osnova iz čl. 344. ili se sud može proglasiti stvarno nenadležnim, što čini eventualni odgovor okrivljenika na već mu dostavljenu optužnicu bespredmetnim, a odluka o njemu samo dodatno angažira sud. Neki smatraju da bi optužno vijeće pri odlučivanju o produljenju istražnog zatvora trebalo prethodno ispitati optužnicu i time preuzeti funkciju suca pojedinca, odnosno predsjednika vijeća u postupcima za kaznena djela s propisanom kaznom zatvora većom od osam godina.

Neovisno o tome koje će tijelo provesti prethodno ispitivanje optužnice,⁵⁵ potrebno je da ju prethodno ispita sud, prije njezine dostave okrivljeniku koji se nalazi u istražnom zatvoru, imajući na umu značaj prethodnog ispitivanja optužnice u skraćenom postupku s aspekta zaštite njegovih prava.

U pogledu privatne tužbe također nije jasno uređeno postupanje nakon njezina prethodnog ispitivanja. Naime, iz čl. 525. proizlazi da se i s privatnom tužbom, nakon prethodnog ispitivanja, postupa “prema čl.345. do 347. ovog Zakona”, odnosno da se ona dostavlja okrivljeniku na odgovor te potom optužnom vijeću na potvrđivanje, što međutim nije u suglasju s odredbom čl. 527. st. 1. Naime, tom odredbom propisano je da će sudac, ako se nakon podignute privatne tužbe ne oglasi nenadležnim ili ne odbaci privatnu tužbu iz razloga propisanih u čl. 344., odrediti raspravu u roku od mjesec dana od

---

⁵⁵ Prema sadašnjem uređenju optužno vijeće nema tu ovlast.

primitka tužbe. S obzirom na to da se iz odredbi Zakona vidi tendencija zakonodavca da postupke povodom privatne tužbe u potpunosti pojednostavni, proizlazi da se “ako sudac ne donese rješenje o odbačaju ili o nenadležnosti”, u roku od mjesec dana od primitka privatne tužbe zakazuje rasprava, odnosno eventualno i ročište radi prethodnog razjašnjenja stvari (čl. 527. st. 2. i 3.).

b) Optužno vijeće

Razmatrajući odredbe novog ZKP-a s aspekta zaštite prava okrivljenika i realizacije načela ekonomičnosti i efikasnosti postupka, prijepornom se pokazala odredba čl. 526. st. 2., kojom je propisano da se sjednice optužnog vijeća u kaznenim postupcima za kaznena djela za koja je propisana novčana kazna i kazna zatvora do osam godina, dakle otprilike 90% predmeta općinske nadležnosti, održavaju bez sudjelovanja stranaka.

Naime, iako se čini da ta odredba osigurava efikasnost i pojednostavnjenje skraćenog postupka, jer sud oslobađa dužnosti osiguranja nazočnosti stranaka i time problema s dostavom poziva okrivljeniku, u praksi je ona pokazala svoje slabosti već u prvim tjednima primjene, jer onemogućuje da se prvostupanjski kazneni postupak eventualno dovrši prije održavanja rasprave sporazumnom presudom na optužnom vijeću, iako takva mogućnost postoji za teža kaznena djela, s propisanom kaznom zatvora više od osam godina.

Takvo postupovno rješenje ne zadovoljava s aspekta ekonomičnosti i efikasnosti kaznenog postupka, ali i, što je još važnije, s aspekta prava obrane, što se posebno vidi u situaciji kada okrivljenik, koji se nalazi u istražnom zatvoru, priznaje počinjenje kaznenog djela, a sud nije ovlašten dovršiti prvostupanjski postupak jer je propisano da je takva sjednica nejavna (čl. 526.). Zbog takve odredbe, u skraćenom postupku za kaznena djela s propisanom kaznom zatvora do osam godina, osim ako optužno vijeće ne odbaci optužnicu ili je ne vrati na ispravak, za donošenje presude nužno je održati raspravu.

Slabost takve odredbe još je naglašenija u situaciji kada okrivljenik, po primitku opužnice, izjavi da prihvaća prijedlog kazne,⁵⁶ no sud ni tada ne može dovršiti prvostupanjski postupak, a najočitija je u situaciji kada se okrivljenik pritom još nalazi i u istražnom zatvoru, koji je zbog okolnosti nuždan (npr. stranac, opasnost bijega ili iteracijska opasnost), a predložena je i uvjetna osuda, što je uobičajena vrsta kaznene sankcije u općinskoj nadležnosti, a zbog odredbe čl. 526. st. 2. optužno vijeće ne može održati sjednicu u nazočnosti stranaka i donijeti sporazumnu presudu, budući da je propisano da stranke zahtjev predaju vijeću *nakon otvaranja sjednice* (čl. 360. st. 3.).

---

⁵⁶ Prijedlog kazne nužan je element svake optužnice podignute pred općinskim sudom (čl. 524. st. 2.).

Navedena slabost pokazala se na dvije sjednice optužnog vijeća Općinskog kaznenog suda u Zagrebu, održane istoga dana. Tako u jednom predmetu protiv dvojice stranih državljana okrivljenih zbog kaznenog djela sa zapriječenom kaznom zatvora do pet godina, koji su uhićeni 14. i 15. rujna 2011. te ispitani od državnog odvjetnika 15. rujna 2011., kada su u osnovi priznali počinjenje kaznenog djela, a 16. rujna protiv njih je određen istražni zatvor prema čl. 123. st. 1. t. 1. Nakon toga, 5. listopada podignuta je optužnica s prijedlogom za primjenom uvjetne osude te produljenje istražnog zatvora (prije optuženja druge dokazne radnje nisu provođene), ročište o istražnom zatvoru održano je 6. listopada, a rješenje o produljenju istražnog zatvora i optužnicu, koja im je istodobno s rješenjem poslana na odgovor, okrivljenici su primili 7. listopada, dok su branitelji ta pismena preuzeli 18. i 19. listopada. Branitelji su se odmah po njihovu primitku, dana 19. listopada, neposredno odnosno putem faksa, dakle 2 tjedna po primitku optužnice na sud, odrekli prava na odgovor, nakon čega je 20. listopada održano optužno vijeće, na kojem je optužnica potvrđena, a dana 26. listopada održana je rasprava, na kojoj su optuženici priznali počinjenje kaznenog djela. Prema njima je primijenjena uvjetna osuda te sigurnosna mjera protjerivanja stranca, protiv koje su se presude odrekli prava na žalbu.

Iz izložene dinamike radnji u postupku proizlazi da je od primitka optužnice na sud do održane rasprave protekao 21 dan, s time da su se branitelji kratkim putem, što je zasigurno za 2 do 3 dana ubrzalo postupak, odrekli prava na odgovor. Vidi se i da je rasprava održana u roku od 7 dana od trenutka odricanja, što znači da bi, prema ZKP/97, takvom dinamikom zakazivanja rasprave postupak bio dovršen u roku od 7 dana po primitku spisa s odlukom o produljenju istražnog zatvora, dakle predvidljivo 15. listopada, odnosno u roku od 10 dana po primitku optužnice, umjesto 21 dana. To je oko 30% brže nego primjenom odredbi novog ZKP-a.

U drugom je slučaju osumnjičenik uhićen 2. rujna 2011. te je odmah idući dan i ispitao, kada je priznao počinjenje kaznenog djela. Dana 3. rujna državni je odvjetnik sucu istrage predložio određivanje istražnog zatvora prema čl. 123. st. 1. t. 3. Istog dana održano je ročište o istražnom zatvoru te je istražni zatvor određen. Dana 27. rujna podignuta je optužnica s prijedlogom za izricanje kazne zatvora i produljenje istražnog zatvora te je odmah idući dan, 28. rujna, održano ročište o istražnom zatvoru, koji je produljen. Dana 13. listopada okrivljenik se pisano odriče “prava na branitelja te požuruje postupak, sve radi što skorijeg okončanja”, s time da i u podnesku ponavlja da “sve priznaje”. Dana 14. listopada održano je optužno vijeće, na kojem je optužnica potvrđena, a 17. listopada naložena je rasprava za 26. listopada, s time da je optuženik 20. listopada ponovo predložio brže postupanje. Na raspravi održanoj 26. listopada optuženik je priznao počinjenje kaznenog djela te je osuđen na kaznu zatvora i produljen mu je istražni zatvor.

U ovom slučaju od optuženja do prvostupanjske presude prošlo je 29 dana, dok bi prema odredbama ZKP/97, uzimajući u obzir da je rasprava zakazana unutar 8 dana od stjecanja pretpostavki, rasprava predvidljivo bila održana i prvostupanjski postupak dovršen 8 dana po zaprimanju spisa s odlukom o produljenju istražnog zatvora. U konkretnom slučaju to bi se dogodilo između 7. i 10. listopada, dakle 16 dana prije nego što je prvostupanjski postupak dovršen primjenom novog ZKP-a, što s aspekta optuženika koji je lišen slobode zasigurno nije zanemarivo.

Zaključujući o realizaciji načela efikasnosti postupka kroz primjenu odredbi novog Zakona treba istaknuti da ni u prvom ni u drugom primjeru nisu podnesene žalbe na odluku o istražnom zatvoru nakon optuženja, a pri zaključivanju o (ne)ekonomičnosti kaznenog postupku za kaznena djela s propisanom kaznom zatvora do osam godina važno je imati na umu i da su svi sudionici postupali iznimno promptno (očitovanja neposredno ili putem faksa, odricanja od prava, nekonzumiranje rokova za zakazivanje sjednica, odnosno zakazivanje sjednica odmah prvog dana roka), a to je zasigurno pridonijelo, barem za nekoliko dana, kraćem trajanju prvostupanjskog postupka.

Naravno da je postupak i primjenom odredbi novog ZKP-a mogao biti prije dovršen da optužno vijeće u postupku za kazneno djelo s propisanom kaznom zatvora do osam godina ima iste ovlasti kao i optužno vijeće u postupku za kaznena djela s propisanom kaznom zatvora više od osam godina, odnosno da može održati sjednicu optužnog vijeća uz prisutnost stranaka i na njoj konsenzualnom presudom dovršiti prvostupanjski postupak, a tu presudu sada nije moguće donijeti jer je Zakonom propisano da zahtjev za donošenjem presude stranke predaju nakon otvaranja sjednice, što nužno implicira njihovu nazočnost. Uz tu mogućnost, takav bi prvostupanjski kazneni postupak bilo moguće dovršiti u mnogo kraćem vremenu nego s postojećom isključujućom odredbom čl. 526. st. 2. Budući da je jedan od ključnih ciljeva reforme kaznenog postupka njegovo ubrzanje, a s obzirom na brojnost kaznenih postupaka za kaznena djela s propisanom kaznom zatvora do osam godina, takvo rješenje ne pridonosi ostvarenju tog cilja, a tome ne pridonosi ni odredba koja u tim postupcima onemogućuje održavanje pripremnog ročišta, na kojem bi se također mogla donijeti presuda na temelju sporazuma stranaka.

3.3. Rasprava

Rasprava u skraćenom postupku razlikuje se ovisno o tome vodi li se pred sućem pojedincem ili vijećem. Kada se rasprava vodi pred sućem pojedincem, njezino uređenje ne razlikuje se u bitnome od uređenja po ZKP/97. Naime, propisano je da se optuženik ispituje na početku dokaznog postupka neovisno o tome kakav je stav zauzeo prema optužbi (čl. 535. st. 2.) i da sudac pojedinac

prvi postavlja pitanja (čl. 535. st. 3.), što odgovara uređenju prema ZKP/97,⁵⁷ a koncepcijski se razlikuje od uređenja redovitog postupka. U pogledu ispitivanja okrivljenika na početku dokaznog postupka navodi se da su do takvog rješenja doveli praktični razlozi.⁵⁸ Naime, takvo rješenje pridonosi ekonomičnosti i efikasnosti, jer omogućuje razjašnjavanje spornih i nespornih pitanja na početku rasprave, a to može olakšati odlučivanje o izvođenju dokaza i spriječiti izvođenje nevažnih dokaza. Osim toga, navodi se i da nije riječ o povredi okrivljenikovih prava, jer ga se ne može prisiliti da iskazuje te on obranom šutnjom na početku rasprave može postići ispitivanje na kraju dokaznog postupka.

Uzimajući u obzir da se postupak vodi po odredbama skraćenog postupka za već navedenih 83,5% svih kaznenih djela, u velikoj većini slučajeva rasprava se još uvijek održava po dosadašnjem modelu, a pravo ispitivanja okrivljenika na početku dokaznog postupka čak je i prošireno s kaznenih djela za koja je propisana kazna do pet godina na ona do osam godina. Međutim, pitanje je opravdavaju li navedeni razlozi različiti položaj okrivljenika u postupku, osobito s obzirom na to da se skraćeni postupak ne vodi samo za lakša kaznena djela. Naime, okrivljenik koji mora iskazivati na početku dokaznog postupka, prije nego je imao priliku saznati za sadržaj svih dokaza suprotne strane, nije u istom položaju kao onaj okrivljenik koji iskazuje na kraju postupka. Ako je uređenje rasprave u redovitom postupku išlo u smjeru jačanja dokazne inicijative stranaka i općenito akuzatornosti postupka,⁵⁹ nejasno je zašto se od toga odstupa, čak i proširuje primjena suprotnog modela rasprave.

Prihvatanjem takvog rješenja nije se vodilo računa o dvije važne novine u skraćenom postupku. Prvo, do utvrđenja spornih i nespornih činjenica trebalo bi doći već pred optužnim vijećem, a ne na raspravi. Već navedeni nedostaci: nemogućnost sudjelovanja stranaka na sjednici optužnog vijeća ako se optužnica odnosi na kazneno djelo za koje je propisana kazna do osam godina zatvora te nemogućnost održavanja pripremnog ročišta ako se rasprava treba provesti pred sućem pojedincem (čl. 529.), negativno utječu na učinkovitost provođenja rasprave, glavnog stadija postupka. U ovim slučajevima, pojednostavnjenja pravila redovitog postupka usmjerena njegovoj efikasnosti i ekonomičnosti imaju suprotan učinak. I drugo, državni odvjetnik mora doći na raspravu u skraćenom postupku jer će se u suprotnom rasprava odgoditi (čl. 534. st. 1.). Izvršavanjem uloge tužitelja u skraćenom postupku državni odvjetnik rasterećuje sud obavljanja dijela njegovih funkcija, što do sada u pravilu nije bio slučaj.

U skraćenom postupku predviđen je i poseban slučaj **održavanja rasprave u odsutnosti okrivljenika**. Naime, ono je moguće u postupku za kazneno

---

⁵⁷ Čl. 442. st. 2. i 3. ZKP/97.

⁵⁸ Pavičić, Berislav, Novi hrvatski Zakon o kaznenom postupku, *op. cit.* (bilj. 10), str. 583.

⁵⁹ Prijedlog ZKP-a, *op. cit.* (bilj. 6), str. 226.

djelo s propisanom novčanom kaznom ili kaznom zatvora do osam godina ako optuženikova prisutnost nije nužna (diskrecijska ocjena suda), a očitovao se o optužbi ili je bio ispitan, koje pretpostavke moraju biti kumulativno ispunjene, te uz ispunjenje daljnjih, alternativnih pretpostavki da je očito da optuženik izbjegava poziv ili da je uredno pozvan, a neopravdano nije pristupio (što znači da je sud ovlašten ocijeniti opravdanost isprike optuženika zbog nepristupanja, čime mu se suzuje prostor mogućnosti zlouporabe njegovih prava, budući da prema toj odredbi nije nužno, radi zaštite prava obrane, odgoditi raspravu u situaciji kada optuženik npr. u podnesku navodi da joj želi prisustvovati, ali ne da opravdan razlog za nedolazak).

Ova pretpostavka za održavanje rasprave bez prisutnosti optuženika propisana je u čl. 531. st. 2. kao posebna odredba, u odnosu na st. 1. istog članka, koji upućuje na primjenu čl. 404., a kojim se u st. 3. čl. 404. uvode dodatne pretpostavke za održavanje rasprave bez prisutnosti optuženika. Naime, njime je propisano da je raspravu u postupku koji se vodi za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora do 12 godina (skraćeni postupak) moguće održati u odsutnosti optuženika ako su ispunjeni određeni kumulativni te alternativni uvjeti, pri je čemu proizlazi da je odredba čl. 404. st. 3. restriktivnija jer znatno suzuje mogućnost održavanja rasprave u skraćenom postupku bez prisutnosti optuženika zbog obveze ispunjenja tzv. kumulativnih uvjeta propisanih tim člankom. U tom pogledu, alternativni uvjeti čije je ispunjenje potrebno da bi se optuženiku u postupku za kazneno djelo sa zapriječenom kaznom zatvora do 12 godina moglo suditi bez njegove nazočnosti mogu se sadržajno podvesti pod alternativne uvjete koji su propisani čl. 531. st. 2. Vezano uz alternativni uvjet iz čl. 404. st. 3. prema kojem je, uz ispunjenje kumulativnih uvjeta, raspravu moguće održati bez optuženika kojem se poziv ne može uručiti jer je promijenio adresu, a o tome nije obavijestio sud, skreće se pažnja na obvezu državnog odvjetnika iz čl. 272. st. 2. da okrivljenika pri njegovu ispitivanju prije podizanja optužnice upozori na tu obvezu. No, pritom se ne određuje koga je to okrivljenik dužan obavijestiti (državnog odvjetnika koji ga ispituje, nadležno tijelo Ministarstva unutarnjih poslova, sud) o promjeni ili namjeri promjene adrese, dok se prema čl. 404. st. 3. propust okrivljenika, koji može rezultirati održavanjem rasprave bez njegove prisutnosti, odnosi samo na njegov propust da o promjeni obavijesti sud. Zato je svrsishodno u prvom podnesku koji sud upućuje okrivljeniku okrivljenika upozoriti na tu obvezu, kao i posljedice nepostupanja u skladu s njome, pa i da će se rasprava, uz ispunjenje drugih zakonskih pretpostavki, održati u njegovoj odsutnosti, čime će biti ispunjen tzv. prvi kumulativni uvjet iz čl. 404. st. 3. za održavanje rasprave bez optuženika.

Drugi uvjet čije je ispunjenje kumulativno potrebno da bi se rasprava mogla održati bez prisutnosti optuženika jest nužnost da se optuženik očitovao o optužnici u prisutnosti branitelja, što će u skraćenom postupku do održavanja rasprave biti samo iznimno, odnosno samo u postupcima zbog kaznenog dje-

la sa zaprijećenom kaznom zatvora od 10 do 12 godina, jer je tada obrana obvezna od dostave optužnice do pravomoćnog okončanja postupka, s time da će raspravu biti moguće provesti u odsutnosti optuženika samo ako je branitelj bio nazočan sjednici optužnog vijeća na kojoj, prema čl. 350. st. 4., daje očitovanje o optužbi. Samo tada, te ako nije postignut sporazum o sankciji ili ako okrivljenik na optužnom vijeću negira optužbu, moguće je, ako optužnica bude potvrđena te ako je branitelj prisustvovao optužnom vijeću, održati raspravu bez optuženika, sukladno čl. 404. st. 3.

U svim drugim slučajevima, odnosno u postupcima za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do 10 godina, održati raspravu bez nazočnosti optuženika bit će moguće tek nakon što se održi prva rasprava na kojoj će biti propisno upozoren na tu mogućnost, pri čemu je upitno pitanje obvezne obrane kada se rasprava provodi bez prisutnosti optuženika, jer čl. 531., kada uređuje to pitanje u skraćenom postupku, ne propisuje obveznu obranu u tom slučaju, za razliku od čl. 404. st. 4., koji propisuje obveznu obranu na raspravi na kojoj optuženik nije prisutan u postupku koji se vodi za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora do 12 godina, iz čega bi proizlazilo da se odnosi i na sva kaznena djela za koja se postupak vodi pred općinskim sudom.

Obrana međutim nije obvezna ako se rasprava vodi bez optuženika za kazneno djelo u nadležnosti suca pojedinca, jer je čl. 531. *lex specialis*, a njime takva obvezna obrana nije propisana. Međutim, iz toga proizlazi da će obrana biti obvezna ako se rasprava vodi za kazneno djelo sa zaprijećenom kaznom zatvora iznad osam godina, a kako Kazneni zakon ne predviđa kaznu zatvora od npr. devet godina, već je nakon osam godina prva iduća visina zaprijećene kazne zatvora ona od 10 godina, sud će, ako se ispune pretpostavke iz čl. 404. st. 4., raspravu za kazneno djelo sa zaprijećenom kaznom zatvora iznad osam godina moći održati bez nazočnosti optuženika, bez odgađanja rasprave radi postavljanja branitelja po službenoj dužnosti i dodjele mu vremena za pripremu obrane, jer optuženik u stadiju rasprave već nužno ima branitelja, budući da je obrana obvezna od dostave optužnice za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora od 10 godina ili više (čl. 66. st. 2. t. 5.). Navedeno je značajno s aspekta ekonomičnosti i efikasnosti kaznenog postupka, jer ne dovodi do odgode rasprave radi postavljanja branitelja po čl. 66. st. 2. t. 8., budući da optuženik u postupku za kazneno djelo sa zaprijećenom kaznom zatvora od 10 godina mora imati branitelja od dostave optužnice do pravomoćnog okončanja kaznenog postupka.

3.4. Kazneni nalog

Kazneni nalog oblik je nagodbe između državnog odvjetnika i okrivljenika o okončanju skraćenog postupka za kazneno djelo za koje je propisana novčana

kazna ili kazna zatvora do pet godina, koji se sastoji u tome da okrivljenik pristaje na sankciju u kaznenom nalogu, ne pobija ga prigovorom i time dopušta da postane pravomoćan. Šire korištenje kaznenih naloga u Prijedlogu ZKP-a također je navedeno kao jedna od mjera za ubrzavanje postupka. Odredbe o izdavanju kaznenog naloga izmijenjene su tako da je povišena visina kazne zatvora koja se može izreći uvjetnom osudom (čl. 540. st. 2.), kazneni nalog može se izreći i protiv pravne osobe (čl. 540. st. 3.) te su preciznije propisana prava oštećenika prilikom njegovog izricanja (čl. 540. st. 4.).⁶⁰

Izdavanje kaznenog naloga zanimljivo je zbog tumačenja i primjene odredbe čl. 341. st. 3., prema kojoj okrivljenik mora biti ispitan prije podizanja optužnice, osim ako mu se sudi u odsutnosti. Postupajući prema toj odredbi, Općinsko državno odvjetništvo prije podizanja optužnice s prijedlogom za izdavanje kaznenog naloga ispituje okrivljenika, a to utječe na efikasnost postupka jer dovodi do dugotrajnijeg postupka za izdavanje kaznenog naloga nego prema ZKP/97.

Tako je u prvom primjeru državno odvjetništvo primilo kaznenu prijavu 25. kolovoza 2011., a 14. rujna državni odvjetnik je naložio ispitivanje okrivljenika, koje je i provedeno 28. rujna. Nakon toga, 20. listopada ispitana su tri svjedoka te je 24. listopada, podignuta optužnica s prijedlogom za izdavanje kaznenog naloga. U drugom primjeru također je proteklo gotovo dva mjeseca od zaprimanja kaznene prijave, 30. kolovoza 2011., do podizanja optužnice s prijedlogom za izdavanje kaznenog naloga, 19. listopada, s time da je prije toga okrivljenik ispitan 26. rujna (ispitivanje je naloženo 12 dana prije), a 10. listopada ispitani su i svjedoci.

Pri zaključivanju o utjecaju ispitivanja okrivljenika prije podizanja optužnice s prijedlogom za izdavanje kaznenog naloga na duljinu postupka, treba imati na umu predvidljivu procesnu nedisciplinu okrivljenika, u vidu neodazivanja na pozive za ispitivanje, do čega u konkretnim primjerima nije došlo, a što će, s obzirom na sadašnju dinamiku ispitivanja, produljiti trajanje postupanja državnog odvjetnika za još najmanje tri tjedna, što je uobičajeno vrijeme unutar kojeg se može provesti radnja ispitivanja okrivljenika prije podizanja takve optužnice. Tome treba pridodati i vrijeme koje je prosječno potrebno za izdavanje kaznenog naloga.

Ovdje treba spomenuti i da ispitivanje okrivljenika nije predviđeno odredbom čl. 450 st. 1. kao pretpostavka za podizanje optužnice sa zahtjevom za izdavanje kaznenog naloga, a koja je u odnosu prema čl. 341. st. 3., kojim je takva obveza prije podizanja optužnice propisana, *lex specialis*. Ispitivanje okrivljenika prije postavljanja zahtjeva za izdavanje kaznenog naloga vrlo vjerojatno nije bila intencija zakonodavca, jer ono produljuje trajanje postupka i nepotrebno angažira kapacitete državnog odvjetništva. Izloženi pri-

---

⁶⁰ Mazalin, Sanja, Skraćeni postupak i ostali posebni postupci, *op. cit.* (bilj 19), str. 768.

mjeri pokazali su da takvo rješenje u praksi, zbog logističkih i organizacijskih ograničenja, znatno produljuje postupanje državnog odvjetnika u tim predmetima.

Naime, iako se čini da takvo rješenje štiti prava okrivljenika u postupku, ona s obzirom na odredbu čl. 542. st. 2., koja propisuje obvezu pouke okrivljeniku o tome da će kazneni nalog, ako ne bude podnesen prigovor koji ne mora biti obrazložen, postati pravomoćan i da će se izrečena kazna izvršiti, te čl. 175. st. 6. o dostavi kaznenog naloga, nisu ugrožena izdavanjem kaznenog naloga bez njegova ispitivanja. Tako je odlučio i Europski sud za ljudska prava u predmetu *Hennings protiv Njemačke* 1992. godine, gdje je utvrdio da nije riječ o povredi članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, ako je okrivljeniku omogućeno pravno sredstvo protiv te odluke koje u istom predmetu pred istim sudom dovodi do otvaranja rasprave.⁶¹

Uz to, uočeni su određeni **nedostaci u normativnom uređenju** ovog instituta. Naime, odredbom čl. 542. st. 4. propisano je da će se optužnica povodom prigovora protiv kaznenog naloga, ako prigovor nije odbačen kao nepravovremen ili nedopušten, dostaviti optužnom vijeću koje ispituje je li podnesena od ovlaštenog tužitelja, propisno sastavljena te je li podnesena u rokovima za podizanje optužnice nakon završene istrage.⁶² Iz toga proizlazi da ni ovo optužno vijeće ne ispituje optužnicu u smislu postojanja smetnji za kazneni progon, ali je ta ovlast, u odnosu prema kaznenom nalogu, prema čl. 543. st. 1. izrijekom stavljena u nadležnost suca pojedinca kao osnova za odbačaj zahtjeva za izdavanjem kaznenog naloga (ispravno bi bilo odbačaj optužnice).

Odredba čl. 542. st. 5. ZKP-a trebala bi upućivati na primjenu odredbe iz čl. 543. st. 1. t. 1. kako bi se optužnom vijeću koje ispituje optužnicu nakon podnesenog prigovora protiv kaznenog naloga omogućilo da tu optužnicu odbaci i ako postoje smetnje za nastavak postupka u vidu nepostojanja prijedloga/odobrenja za kazneni progon odnosno drugih negativnih procesnih pretpostavki (zastara, *res iudicata*, amnestija i sl.). Osim izloženih okolnosti, optužno vijeće utvrđuje i "je li optužnica podignuta na temelju vjerodostojne kaznene prijave", što bi trebalo tumačiti da vijeće utvrđuje postoji li osnovana sumnja da je okrivljenik počinio kazneno djelo koje mu se inkriminira jer se u protivnom postavlja pitanje što ako vijeće zaključi da kaznena prijava nije vjerodostojna, ali da postoji potreban stupanj osnovane sumnje. Naravno da će i tada potvrditi optužnicu i dostaviti je sucu radi zakazivanja rasprave, jednako kao i kada nađe da su podaci kaznene prijave vjerodostojni.

---

⁶¹ Predmet *Hennings protiv Njemačke* od 23. studenog 1992. godine (broj predmeta: 68/1991/320/392). Prema: Krapac, Davor, Zakon o kaznenom postupku i drugi izvori hrvatskog kaznenog postupnog prava, Zagreb, 2006., str. 633.

⁶² Iako se istraga, prema čl. 216., ne provodi za kaznena djela za koja je presudom moguće izdati kazneni nalog.

S druge strane nedorečeno je zakonsko uređenje u slučaju ako optužno vijeće ne potvrdi optužnicu, gdje je u čl. 544. st. 1. samo propisano da će rješenjem staviti izvan snage kazneni nalog, dok se postavlja pitanje što je s optužnicom koja je i nadalje podignuta. Stoga bi navedenu normu trebalo dopuniti tako da se propiše da optužno vijeće, uz stavljanje izvan snage kaznenog naloga, odbacuje i optužnicu ovlaštenog tužitelja.

S aspekta zaštite prava svih sudionika u postupku važnom se pokazuje odredba čl. 540. st. 4. iz koje, s obzirom na primat imovinskopravnog zahtjeva pred oduzimanjem imovinske koristi, proizlazi obveza državnog odvjetnika da uvijek kada dolazi u obzir oduzimanje imovinske koristi kontaktira oštećenika da mu se omogući postavljanje imovinskopravnog zahtjeva.⁶³ Na to bi trebalo osobito paziti, uzimajući u obzir i uočene primjere iz prakse, jer sud kazneni nalog može izdati i ako s oštećenikom nije kontaktirao zbog imovinskopravnog zahtjeva te će u tom slučaju oduzeti imovinsku korist.

3.5. Pravila o primjeni novog ZKP-a

Pri primjeni novog ZKP-a, s obzirom na čl. 574., kojim je propisano da će se kazneni postupak pokrenut prije stupanja na snagu novog ZKP-a dovršiti po odredbama ZKP/97, kao i okolnost da odredbama ZKP/97, kao i novog ZKP-a, nije izričekom propisano kada je kazneni postupak pokrenut, u praksi se pojavilo pitanje trenutka njegove primjene. Pritom bi se pojam “pokrenuti kazneni postupak prije stupanja na snagu ovog Zakona” iz čl. 574. st. 1. trebao tumačiti prema ZKP/97, jer je potrebno zaključiti je li neka činjenica, konkretno pokrenuti kazneni postupak, postojala *prije* stupanja na snagu novog Zakona.

S obzirom na takav izričaj čl. 574. st. 1., postoji stajalište da novi ZKP treba primijeniti na sve kaznene postupke u kojima je optužni akt ovlaštenog tužitelja zaprimljen od 1. rujna 2011., što je u suglasju s pravnim shvaćanjem Vrhovnog suda Republike Hrvatske iz 1998., kojim je određeno da će se “pod zakonskim terminom ‘kazneni postupak koji je pokrenut’ (čl. 501. st. 1. ZKP/97) smatrati onaj kazneni predmet u kojem je sud do 1. siječnja 1998. godine zaprimio istražni zahtjev ovlaštenog tužitelja, odnosno drugi akt usmjeren na gonjenje okrivljenika (prijedlog za provođenje istražnih radnji, neposredna optužnica, optužni prijedlog, privatna tužba i sl.). Pod zaprimljenim podnescima smatrat će se i oni podnesci dostavljeni sukladno čl. 82.

---

⁶³ Ako je oštećenik postavio imovinskopravni zahtjev, državni odvjetnik predložiti će da sud odluči o tom zahtjevu. Ako sud ne dosudi imovinskopravni zahtjev, izreći će oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom.

st. 3. i 5. ZKP/97.”⁶⁴ Navedeno pravno shvaćanje Vrhovni je sud Republike Hrvatske donio jer u ZKP/97, kao što je to i sa ZKP/08, nije bio određen pojam pokrenuti kazneni postupak, iako je i ZKP/97 uz taj pojam vezivao odlučnu okolnost, a to je trenutak primjene Zakona. Zbog toga, smatrajući da se termin “pokrenut” ne može tumačiti sukladno čl. 164 ZKP/97, budući da termin “započet” i “pokrenut” nisu istog značenja, u svom pravnom shvaćanju Vrhovni je sud definirao taj pojam.

Prema drugom stajalištu, koje se obrazlaže odredbom o započinjanju kaznenog progona (čl. 2. st. 5.) te razlozima praktičnosti, novi ZKP trebalo bi primijeniti na sve kaznene postupke u kojima je kazneni progon započeo od 1. rujna 2011. Takvo tumačenje proširuje pojam pokrenutog kaznenog postupka kako je definiran pravnim shvaćanjem Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

Kompleksnost tog pitanja vidi se iz konkretnog primjera iz prakse. Na općinskom sudu oštećenik kao tužitelj podnio je optužni prijedlog 2. rujna 2011., dakle nakon stupanja na snagu ZKP/08, prema odredbama ZKP/97. Tako je postupio prema uputi državnog odvjetnika iz rješenja o odbačaju kaznene prijave od 26. kolovoza, odbačenoj po odredbama ZKP/97, prema čijim je odredbama oštećeniku dana uputa o preuzimanju kaznenog progona. Prije podnošenja optužnog prijedloga nisu provedene istražne radnje te stoga nije došlo do pokretanja kaznenog postupka.

Postupajući prema prvom stajalištu, takav bi optužni akt valjalo odbaciti jer okrivljenik prije podizanja optužnice nije ispitan, što je *condicio sine qua non* podizanja optužnice kada je okrivljenik dostupan. U tom bi slučaju osobi koja je pravodobno postupila sukladno uputi državnog odvjetnika, kao državnog tijela koje je dužno štititi interese građana i koje je građaninu dalo u to vrijeme ispravnu uputu o preuzimanju kaznenog progona, bilo uskraćeno pravo preuzimanja kaznenog progona. Svjestan povrede do koje bi došlo primjenom takvog pravnog stajališta, sud ga je u primjeni modificirao tako da je zaprimljeni optužni prijedlog tretirao optužnicom i dostavio je okrivljeniku na odgovor te potom optužnom vijeću, koje je spis uputilo sucu istrage. Međutim, sudac istrage vratio je predmet s uputom da sudac prvog stupnja pozove okrivljenika i od njega zatraži očitovanje stavlja li time prijedlog za održavanje dokaznog ročišta, kako bi se osnovano moglo zaključiti da je riječ o *falsa nominatio*. Dostavom optužnice sucu istrage radi ispitivanja okrivljenika optužno je vijeće zauzelo stav da bi se u takvom slučaju, odnosno na predmete u kojima je optužni akt primljen na sud 1. rujna 2011. i kasnije, trebao primijeniti ZKP/08.

Ako bi se na konkretan slučaj primijenilo drugo stajalište, konkretno odredba čl. 574. st. 2., prema kojom ako je do stupanja na snagu ZKP/08 donesena kakva odluka protiv koje je po odredbama po kojima se postupak vo-

---

⁶⁴ Sjednica održana 16. 2.1998., broj Su-248-IV/98.

dio dopušten pravni lijek ili još teče rok za podnošenje pravnog lijeka, što je ovdje bio slučaj, u tom postupku primijenit će se odredbe zakona po kojem je donesena odluka, dakle odredbe ZKP/97, osim ako ZKP/08 nije drugačije propisano, a ovdje nije. Iako je preuzimanje kaznenog progona od ovlaštenog tužitelja po svojoj prirodi pravno sredstvo, a ZKP/08 govori o pravnom lijeku, kako on u prijelaznim i završnim odredbama ne čini razliku između pravnog lijeka i pravnog sredstva, takva odredba govori u prilog stajalištu da bi na postupak konkretnog oštećenika kao tužitelja trebalo primijeniti odredbe ZKP/97. Osim toga, primjenom tog Zakona kaznena je prijava i odbačena te je dana uputa oštećeniku, koji je na osnovi tih odredbi i iskoristio neko svoje pravo podnoseći optužni prijedlog upravo primjenom odredbi koje su bile na snazi u dijelu roka za korištenje tim pravom.

Da bi se donio pravilan zaključak o trenutku primjene novog Zakona, nužno je odrediti je li kazneni postupak bio pokrenut prije stupanja na snagu novog Zakona, a pritom je jedino moguće “poslužiti” se pravnim shvaćanjem Vrhovnog suda Republike Hrvatske, budući da je zakonodavac propustio taj pojam odrediti Zakonom. Ako je kazneni postupak bio pokrenut prije stupanja na snagu novog Zakona, primijenit će se ZKP/97, ali će se taj Zakon primijeniti i ako kazneni postupak do tada nije bio pokrenut, ali je donesena odluka protiv koje je prema ZKP/97 dopušten pravni lijek, ali i pravno sredstvo, ili još teče rok za njegovo podnošenje ili o njemu treba odlučiti, kao što je to bilo u slučaju “našeg” oštećenika kao tužitelja.

Razmatrajući pitanje primjene Zakona, postavlja se pitanje značaja istražnih radnji provedenih protiv NN osobe vezano za događaj za koji je potom sudu podnesen akt usmjeren na kazneni progon konkretnog okrivljenika, koji je zaprimljen na sud nakon izmjene Zakona. Pri zaključivanju hoće li se tada u kaznenom postupku protiv konkretnog okrivljenika primijeniti odredbe zakona po kojima je istražna radnja protiv NN osobe provedena, ili prema odredbama zakona koji je na snazi u trenutku podnošenja akta usmjerenog na kazneni progon (gonjenje) konkretnog okrivljenika, mislimo da bi trebalo imati na umu da se u spomenutom pravnom shvaćanju Vrhovnog suda Republike Hrvatske, u kojem se određuje pojam o kojem ovisi trenutak primjene Zakona, koristi pojam “okrivljenik”, što je poimence individualizirana osoba, za razliku od zakonskog pojma “počinitelj” kojim se koristi ZKP/97 npr. u čl. 185. kada opisuje NN osobu kao počinitelja kaznenog djela. Osim toga, treba imati na umu i stav sudske prakse o utjecaju provedene istražne radnje protiv NN na prekidanje zastare kaznenog progona za isti događaj protiv konkretnog okrivljenika, odnosno poimence određenog počinitelja kaznenog djela. Naime, prema Milanu Petranoviću, koje je mišljenje primijenjeno i u odluci Vrhovnog suda Republike Hrvatske IV Kž-17/06, radnje ovlaštenih tijela poduzete s ciljem otkrivanja nepoznatog počinitelja kaznenog djela (čl. 185. st. 1. ZKP/97) ne prekidaju tijek zastarijevanja kaznenog progona, jer one,

da bi prekinule tijekom zastarijevanja kaznenog progona, moraju biti poduzete protiv određene osobe kao počinitelja kaznenog djela, iz čega *argumentum a contrario* proizlazi da kazneni postupak protiv poimence određenog okrivljenika nije pokrenut podnošenjem akta ovlaštenog tužitelja koji je usmjeren na kazneni progon, ali protiv NN osobe.⁶⁵

4. ZAKLJUČAK

Odredbe novog Zakona o skraćenom postupku stupile su na snagu 1. rujna 2011. One donose veliko proširenje primjene odredbi o skraćenom postupku s kaznenih djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina na kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do dvanaest godina. Zbog toga su odredbe o skraćenom postupku puno važnije nego da sada, jer je taj postupak uobičajeni, "redoviti" oblik postupka. S obzirom na njegovu važnost, način na koji je uređen, posebne odredbe uz supsidijarnu primjenu odredbi redovitog postupka, pri čemu često i te posebne odredbe upućuju na primjenu odgovarajućih odredbi redovitog postupka, nije se pokazao zadovoljavajućim u pogledu preglednosti i jasnoće. Takav položaj skraćenog postupka unutar sustava kaznenog postupka zahtijeva njegovo cjelovito uređenje kao redovitog postupka.

Po Zakonu, razlikuju se dva oblika skraćenog postupka: postupak za kaznena djela u nadležnosti suca pojedinca i postupak za kaznena djela u nadležnosti vijeća općinskog suda. U postupku pred vijećem općinskog suda nisu predviđeni ni posebni oblici postupanja državnog odvjetnika po načelu svrhovitosti u skraćenom postupku, ni postupanje povodom privatne tužbe, a ne primjenjuju se ni sve odredbe predviđene za pojednostavnjivanje skraćenog postupka. Ipak, najveći je problem što se pri proširenju primjene odredbi na kaznena djela do dvanaest godina zakona nije vodilo računa o prirodi kaznenih djela za koja se kazneni postupak vodi. Naime, takva kaznena djela nisu slučajevi lakšeg kriminaliteta koji bi opravdavali različit procesni položaj okrivljenika. Kao primjer neopravdanog ograničenja prava okrivljenika može se navesti skraćivanje roka za podnošenje žalbe s petnaest na osam dana osobi koja je osuđena na kaznu zatvora do dvanaest godina.

S obzirom na navedeno smatramo da bi se postupak pred vijećem općinskog suda trebao voditi po pravilima redovitog postupka. Time bi se ujedno pojednostavnile odredbe o skraćenom postupku, jer bi nestao razlog za mnoga upućivanja na odredbe redovitog postupka.

---

⁶⁵ Petranović, Milan, Zastara kaznenog progona i izvršenja kaznenih sankcija, str. 4, dostupno na: http://www.vsrh.hr/CustomPages/Static/HRV/Files/MPetranovic-Zastara_kaznenog_progona_izvrsenj.PDF (na dan 2.11.2011.).

Uz to, ZKP donosi i druge novine u skraćenom postupku, od kojih je većina usmjerena na efikasnost i ekonomičnost postupka. Najvažnije od njih jesu: proširenje nadležnosti suca pojedinca na kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do osam godina, umjesto prije pet godina, proširenje ovlasti državnog odvjetnika za postupanje prema načelu svrhovitosti uvođenjem mogućnosti bezuvjetnog odustanka od kaznenog progona i proširenjem mogućnosti uvjetnog odustanka te proširenjem mogućnosti primjene kaznenog naloga. Utjecaj tih novina i doprinos svake od njih na ubrzanje kaznenog postupka bit će moguće ocijeniti tek nakon proteka određenog vremena.

U radu su izloženi i određeni nedostaci uočeni u dosadašnjoj kratkotrajnoj praksi primjene odredbi novog ZKP-a o skraćenom postupku. Kao najvažniji nedostaci istaknuti su: nepostojanje posebne odredbe o ovlasti suca koji prethodno ispituje optužni akt da kontrolira i postojanje negativnih procesnih pretpostavki, u vidu zastare kaznenog progona, amnestije, pomilovanja i sl. U praksi se javilo i pitanje o trenutku dostave optužnice na odgovor kada se okrivljenik nalazi u istražnom zatvoru, prije ili nakon njezina prethodnog ispitivanja. Osim toga, uočeno je da nemogućnost sudjelovanja stranaka na sjednici optužnog vijeća za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do osam godina dovodi do produljenja trajanja postupka, jer se ne može donijeti sporazumna presuda, što je moguće za teža kaznena djela. *De lege ferenda* navedenu odredbu trebalo bi izmijeniti tako da se omogući sudjelovanje stranaka na sjednici kada sud smatra da je to potrebno/ako to zahtijeva sama stranka. I zadnje, u praksi je uočeno da se okrivljenik ispituje prije podnošenja prijedloga za izdavanje kaznenog naloga, što dovodi do produljenja trajanja postupka. Do toga dolazi zbog postojanja odredbe o tome da okrivljenik mora biti ispitan prije podizanja optužnice, osim ako mu se sudi u odsutnosti. Smatramo da bi u posebne odredbe o kaznenom nalogu trebala biti dodana odredba o tome da okrivljenik ne mora biti ispitan prije podnošenja prijedloga za izdavanje kaznenog naloga. Naime, time se ne povređuju prava okrivljenika na pravično suđenje, jer svojim prigovorom na kazneni nalog može osigurati provođenje rasprave za kazneno djelo za koje je optužen.

Uređenje skraćenog postupka postalo je možda i najvažnije pitanje novog ZKP-a, kojem će u budućnosti trebati posvetiti puno više pažnje, jer o njemu ovisi, kako je prije rečeno, učinkovitost i funkcioniranje cjelokupnog sustava kaznenog pravosuđa, ali i zaštita prava i sloboda građana.

LITERATURA

1. Krapac, Davor i suradnici, Kazneno procesno pravo. Prva knjiga: Institucije, Zagreb, 2010.
2. Krapac, Davor, Zakon o kaznenom postupku i drugi izvori hrvatskog kaznenog postupovnog prava, Zagreb, 2006.

3. Mazalin, Sanja, Skraćeni postupak i ostali posebni postupci u Prijedlogu Zakona o kaznenom postupku, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, vol. 15, broj 2/2008, str. 753-773.
4. Ministarstvo pravosuđa, Prijedlog Zakona o kaznenom postupku, Zagreb, lipanj 2008., dostupno na: http://www.google.hr/url?sa=t&rct=j&q=nacr%20prijedloga%20zakona%20%20kaznenom&source=web&cd=1&sqi=2&ved=0CBgQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.vlada.hr%2Fhr%2Fcontent%2Fdownload%2F54152%2F757260%2Ffile%2F27_01.pdf&ei=DXexToKUCbL44QTg7Om8AQ&usq=AFQjCNENvhRcqW2x79GDqJDuMtFjHlqM2g (na dan 2.11.2011.).
5. Novosel, Dragan; Pajčić, Matko, Državni odvjetnik kao gospodar novog prethodnog kaznenog postupka, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, vol. 16, broj 2/2009, str. 427-474.
6. Pavišić, Berislav i suradnici, Kazneno postupovno pravo, Rijeka, 2010.
7. Pavišić, Berislav, Novi hrvatski Zakon o kaznenom postupku, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, vol. 15, broj 2/2008, str. 489-602.
8. Petranović, Milan, Zastara kaznenog progona i izvršenja kaznenih sankcija, dostupno na: http://www.vsrh.hr/CustomPages/Static/HRV/Files/MPetranovic-Zastara_kaznenog_progona_izvršenj.PDF (na dan 2.11.2011.).
9. *Recommendation R(87)18 of the Committee of Ministers to Member States concerning the simplification of Criminal Procedure*, usvojena 17. rujna 1987.
10. Tripalo, Dražen, Novosti u posebnim postupcima i skraćenom postupku, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, vol. 9, br. 2/2002, str. 301-325.

Summary

SUMMARY PROCEEDINGS IN THE NEW CRIMINAL PROCEDURE ACT

This paper considers the regulation of summary proceedings pursuant to the Criminal Procedure Act of 2008, whose provisions concerning summary proceedings entered into force on 1 September 2011. The new CrPA has greatly extended the application of the provision related to summary proceedings from criminal offences for which a fine or imprisonment of up to 5 years was prescribed to criminal offences for which imprisonment of up to twelve years is prescribed. The first part of the paper discusses the structure of summary proceedings as laid down in the new CrPA, followed by a consideration of the most significant novelties and disputed issues. Considering their importance and the manner in which they are regulated through special provisions with the subsidiary application of provisions related to regular proceedings, where frequently the provisions of summary proceedings relate to the further application of the provisions of regular proceedings, they have not proven to be satisfactory in terms of ease of use and clarity. In addition, in regulating summary proceedings, the nature and gravity of the criminal offences to which they should be applied were not taken into account. The paper also deals with the specific deficiencies observed in the application so far of the provisions of summary proceedings in the new CrPA, and gives suggestions *de lege ferenda*.